

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Io. Baptistæ Portæ Neapolitani Magiæ Naturalis Libri
Viginti**

Della Porta, Giambattista

Frankfurt, 1607

Io. Baptistæ Portæ Neapolitani, Magiæ Natvralis Liber Decimvs, Distillat,
distillata ad fastigia virium sustollit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70772](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70772)

IO. BAPTISTÆ
PORTÆ NEAPOLITA-
NI, MAGIÆ NATVRALIS
LIBER DECIMVS,

Distillat, distillata ad fastigia virium sustollit.

PROOEMIUM.

AM ad artes deuentum est, & à distillatione duximus sumendum initium, neotericorum inuentum, res mira, vltra mortalem sortem laudanda, non qua à sciolis, & vulgaribus vsurpari solet, nam verum esse corrumpunt, destruuntq; sed à causarum gnaris pertractata. Docet enim hac ars admirabilis, vt graua corpora fiant spiritus, & subliment, & spiritus crassescant, ac corpora euadant. Rerum vires, qua mole obruta, conculcata, suis veluti in loculis delitescentes puriores, tenuiores, & absq; vlla impurius materia accessione è plantis, metallicis, lapidibus, & gemmis elicere, easq; veluti non sua sorte contentas, nobiliores in sublime educere, ac veluti in cœlum sustollere, poterimus chymisticis organis platarum virtutes inuestigare, & melius quam veteres gustu. Quid igitur maius poterit excogitari? Natura est res producere, ac viribus dotare, artis est productas

nobilitate, ac multiplicibus viribus dicere. Accedat
lector φιλομαθής, ac Natura secretorum perscruta-
tor, nam distillationes haudquaquam inglorius tra-
ctabit. Primo aquas, & olea extrahemus, mox
tincturas, elixires, sales, & eiusmodi similia. Mista
quodammodo in elementa dissoluere, ac singula po-
riora reddere, varias, & aduersantes, suas facultates
separare, & elicere, ut ex voto uti possimus, aliis
qua scisse, & nouisse non pœnitebit.

*Distillatio quid, quotuplex, & quid per eam inter-
damus. C A P. I.*

VTRVM distillatio eruditæ vetustati cognita fu-
rit, decernere nihil moror, alio tamen artificio
quam nunc utimur, apud Dioscoridem fas est te-
gere, inquit, Epice oleum, quod picinum appellatur, se-
parata parte aquosa, innatat hæc, ut in lacte serum. Ex-
cipitur, dum coquitur pix velleribus puris, super habi-
tum eius expansis, & quum illa permaduerint, expressa
in vas, atque hoc fit, quam diu pix excoquitur. Geber
definit eam. Distillatio est vaporum aqueorum in
vase eleuatio: verum vera diffinitio alibi dicitur. Tri-
plicem statuit diffinitionem per ascensum, per descen-
sum, & per laciniam. Sed id simulare non possum,
distillationum species laciniam interponi. Nos di-
mus per ascensum, descensum, & per inclinationem
scilicet inter vtrumque medium quæ valde necessaria
est: dum enim res ascensionem contumax, ut ascendere
discat, inclinamus paulatim eleuando, dum tenuior
scansilis euadat. Distillandi dogma tale erit. Vas primi-
paretur vitreum, vel æneum, plerunque turbatum in
pyri formam, & cucurbitæ instar vtero turgescens, in-
pra vas accommodetur pilei instar, in vtero subiecto
sis collum recipiens, pileum infra circummambit can-
lis, ex quo rostrum foras eminet. Huic aliud vas subie-
tur, ab recipiendo iniecto latice receptaculum distilla-
tur.

Constipantur spiramenta luto paleato, vel linteis, ne
 materies flatuosa, vel halituosa reddita, in auras diffie-
 tur. Subiecto vasi igne, vi caloris materies in rotulen-
 tam vaporem soluitur, & in æthera sustollitur, qui fri-
 gidis pilei fornicibus occursans, inibi residens frigore
 densatus, in bullas tumet, sic cameras, & parietes irro-
 rat, mox coit in guttas, ac stillatitius factus refluit, & in
 tumorem abit, & per canalem, & rostrum in recepta-
 culum illabitur. Sed vas, & receptaculum pro rei distil-
 landæ ratione subduntur: nam si res vaporosæ, aut fla-
 tulentæ fuerint, organa ampla, humiliaque, & rece-
 ptaculū turgidius flagitant, nam dum vi ignis flatuosa
 excitantur, atque angustas corporum cauitates perua-
 lentes, ibidem consupati, alioqui flagrantés vasa dis-
 ruptū, magnumq; in bombum, & crepitum abeunt,
 nec sine astantium periculo siustilla profiliunt, sic flatus
 ex angustis elusus à noxa se vindicabit. Si verò res cali-
 dæ, tenuesq; fuerint, collo longo & subtili, & sic media
 media quærunt: hæc industrius artifex exijs, quæ Na-
 tura adumbravit, ediscere potuerit. Animalis iracundo,
 & in iram præcipiti, vi pote viso, & leoni tumens cor-
 pus, breuique longitudinis tractu colla contraxit, quasi
 ex amplioris alui vasculo flatulentum ingenium ex-
 plodi possit, crassioresque partes subsiderent, rursus au-
 tem ceruus, struthiocamelus, & camelopardalis *δολι-
 χος* *αχιλον* mitia, & tenuis spiritus animalia, & graci-
 les aluos, & longa retinuerunt colla, vt meatu multo
 angustiōri, longiori que tenuis, & subtiles spiritus in-
 sublime euentilarent. Id tamen præcipuum non igno-
 randum duximus: triplicem in stirpibus humiditatem
 posse exhauriri, alimentariam, qua vivit, eaq; exiccata
 carer, hæc à fontana, vel puteali aqua parum fere differt,
 consistentiæ alteram, ex qua mistum conglutinatur,
 & hæc durioris virtutis, tertiam humiditatis radicalis, pin-
 guem, & oleosam, in qua vires delitescunt. Nec silen-
 tio prætereundum tanquam artis principia, quæ ex plu-
 ribus experiendo cognoui, mista aliqua primò tenues,
 ac calidos vapores exhalare, post humidiores, crassio-
 resque, contra aliqua terrenos & phlegmaticos, post

igneos, calidosque, qui materiei gremio sident, colluctantis ignis profugantur, quod quum nullum bilis, aut perpetua regula statui possit, pleraque nos notabimus, pleraque solentiori Minerua te oblectare ne pœniteat.

De aquarum extractione, & præcipue bene olentibus

C A P. II.

AQUARVM extractiones quia vulgares sunt, quibus expediemus. Si odoratas extrahere conueruerit, ex calidis stirpibus, terrosis, & quæ internodiis tota mole odores retinent, hæc sine artificio coniecta, ac subiecto igne, suos odores reddunt, ut

Rosis floribus aurantiij mali, myrti, & lauendulæ odoratas aquas

extrahere licebit, ut diximus, & ijs similibus, cum stirpibus, tum balneo ex voto uti, sensim tamen ignem adhibendo ne comburantur. Sunt & in stirpibus odoriferæ frondes, ut myrti, lauendulæ, citri, & similibus, quæ cum floribus remiscet, odorem florum non obtundunt immo & gratiam quandam aquis conciliant. Et ex eiusmodi floribus carentibus ex turionibus earum præcipue olentes aquas extractas vidimus, præsertim si prius vase clausa plusculis diebus Soli apricanda trahimus. Iucundi quidem, & haud quaquam spernentur odoris ex basilicæ frondibus aqua exigitur: præsertim si tritati, vel garyophyllati, si leuis balnei calor, sensimque adhibitus eam proleget, & educat, atque Soli insolaranda credatur. Ex azadara floribus, siue pseudosicomoribus sua uolens elicitur aqua, tenuis & spirabilis. Argumentum deprehendendi utrum odores in tota mole, aut superficie, aut alibi sparsa sident, hoc erit, digitis frondes, aut flores coterantur, qui mox olfacti eundem emittunt odorem, aut suauius halant, in tota mole latent odores. Contra uero si quos digitis triueris, non solum natiuo odore orbantur, sed grauius olent, id in superficie tantum summis oris resident odores, qui maxime in partibus male olentibus remissi, non solum obtunduntur

tur, sed inolidi fiunt, in his alio distillandi vtemur artificio. Exemplum erit

*è garyophyllis, rosis moschatulis, violis, & iasminis,
& lilijs odoratam aquam exugere,*

Quomodo fieri debeat. Ex syluestribus moschatulis rosis leui balnei calore primus exugatur vapor, iisque amotis, aliæ superingerantur, nam si diutius coxeris, non qui tenuis, & superficie sparsus educitur, sed qui ex interno corporis torpet, & minus halat. In hac aqua aliæ rosæ macerentur aliquibus horis, ac abstrahantur, nouæ superingerendæ, & quanto id frequentius feceris, fragantius olet. Sed vase benè clauso, ne tenuis ille odor diffletur, & pereat cum aura, & sic ex rosarum moschi odore suauissimè olentem aquam habebis. Idem de iasminis, garyophyllis, lilijs, narcissis, iacinthis, & alijs faciendum iubemus. Et si in eorum propria aqua macerare pertædescit, in rosacea idem præstabit, hoc modo huius artis admirantibus artificibus, nec infimæ notæ ex his floribus maximo odore fragrantem aquam exhibuimus. At quia sæpè solet euenire, vt turpis cremati nidor aquis inficiat, quum assidentis diligentia torpet, docebimus

quomodo cremati nidor emendatur.

Quia quæ fundo vasis hærent plus caloris experiuntur, quam quæ in summo, vnde & prius quam hæ calorem perspicuum sentiant, illæ comburuntur, sæpissimè & aqua infesti nidoris graueolentiæ, nares oblædit: eandem aquam in balneo distillabis leui igne, vt pura aqua ascendat, & in imo feces subsideant cum oleo, graui odoris causa. Si vis scire

quomodo plus aqua ex distillatione recipiamus.

Circa pileum plumbeum, vel stanneum ferreæ lamellæ, vel stannæ adglutinantur erectæ, eiusdemque altitudinis, in imo epistomion imponendum. Quum feruet vas igni, & expulsi vapores in pilei fornicibus coarctantur, si calet pileus, denuo in subiectum vas descendunt, ægrius in bullas vapores cogit, si friget, illico in a-

quam densat, ob id frigida aqua imponēda, vt vaporē cogendo, largiores riuuli in subiectam paropsidem decurrāt. Vbi aqua cum pileo efferbuerit imposita, recluditur epistomium vt calida effluat, & noua frigida induitur. Sicaqua, vt perpetuo rigeat, sæpius interfusa, ac epistomio relaxato eijciunt calidam, maiorem nobis aquæ copiam parabimus.

De aqua vitæ extrahenda. CAP. III.

AQUA, quam vitæ dicimus, ita extrahitur. Accipiantur vinum validum, & generosum, ex locis siccatissimarum, veluti ex monte Vesuio, vulgus *gracum* vocat, vel protropon, siue *tachrymā*. Hoc obtorto vase vitreo balneo, vel cineribus, vel longo collo extillabis, cōsumat tertiam partem excipies, reliquum seruato, nam in perfectum, & acre acetum conuertitur, est enim vini calidius, nam anima, subtilis pars exempta est. Extillatum denuo distilla, & hoc iterum, semper tertiam partem adsumendo. Inde vas longioris, & angustioris colliparetur, scilicet tricubitale, vulgus *matarazzo* vocat, & hoc iterum extilletur, tandem lummo vasis ori superimponatur, & pergamento operiatur, & pileus indatur, ac succenso igne, tenuissimus vini spiritus omnia peruadens in subiectam paropsidem dilabitur; phlegma, cui transitus denegatur, in fundo residet. Argumentum perfectæ purgationis à phlegmate erit, si in ea lintea maderet fiat, & accensum comburatur totum, vel si in plana tabula proiciatur, accensa flamma, nil madoris in ea, immo nec vestigium relinquat. Sed totum negotium hinc pendet, vt extrema vasis ora exactè constipentur, glutinenturque, ne subtilissimi spiritus tenui quouis spiramento euadant, & in auras resoluantur. Res glutinationi aptior nulla erit, nisi boum vesica, vel aliorum, nam in latiusculas tenuiolas dissecta, & maderacta, si vbi res sum ora coeunt, obuoluantur, ligeturque, expirantes vapores sola coarctare potest. Id in eius distillatione obseruabis. Excalescentibus prunis vas feruet, & per vasis collum ardentissimus vini spiritus ascendit, infra feruet, supra friget, vsque donec in pileum ascenderit, tunc frigiditas

igiditatis occurſu, in aquam abit, & per naſem in receptaculum reſluit, & quod quidem diu aſcendēdo ſteterat, tunc breui temporis interuallo reſſuus in conceptaculum regurgitabit. Inde à ſummo frigefcens, pileus, per collum vaſis uſque in alium deſcendit rigor, donec denuò ſpiritus à phlegmate ſeparatus eandem operationem efficiat. Nos eoſque vinum aſcendere patiemur, donec inuiſibilis ſpiritus in receptaculum labitur: nam ubi phlegma aſcenderit, apparent in pileo bulle, & riui, & per naſes in aquam relabuntur, tunc vini cadauer tollito, & vinum ſuperfunde, dum eodem modo ſpiritum exuxerimus. Poſſumus &

idem compendioſè facere.

Sed qui id breuioris tēporis intercapedine exequi concupierint, vaſ æneum fabricāt, capacitatis vulgaris doſij, in cucurbitæ formā, ſed pilei naſum quindecim, aut viginti pedum vitreum, aut æneum conficiunt, ſed flexuoſa ambage, vel per mutuos anfractus recurrentem, ac veluti anguineos flexus mētiatur, quem vaſe ligneo, frigida aqua pleno, excipiunt: vt per eum elabens in receptoriū recipiatur, nam ubi ternis horis, tertiam vini partem extillauerit, diſtillatū denuò in vaſ ponunt, eiecto quod ſubſidet, & iterum tertiam partem extillant, eodem die idem tertio peragūt: demum longioris colli vaſe expurgant omni phlegmate. Sunt qui pileum tripitem, aut quatripitem faciant, nam vnumquodq; caput peruium habet, & vnum alterū in aluco excipit, poſtremum imperuiū: vnicuiq; ſua roſtra, & ſuas pendentes paropſides, pilei imponūtur, longioris colli vaſa coaptantur, ligantur, & ſuperlutātur, ne expirent, quod è poſtremo altiori delabitur, tenuius, perfectiusque, ex poſtremo humiliori imperfectius, ac ſeorſum ſeruātur, nam diuerſæ nouæ aquas extillabit, ſummum omni phlegmate orbatum, vltimum omni redundans, ſig medi j mediæ notæ habebunt. Non omittam

ex muſto aquam vitæ excipere.

Magno carbonum, & lignorū compendio; nempe ſpiritus ille *ἀρογῶ ἀζίδος* dici meretur, neque id doctorum

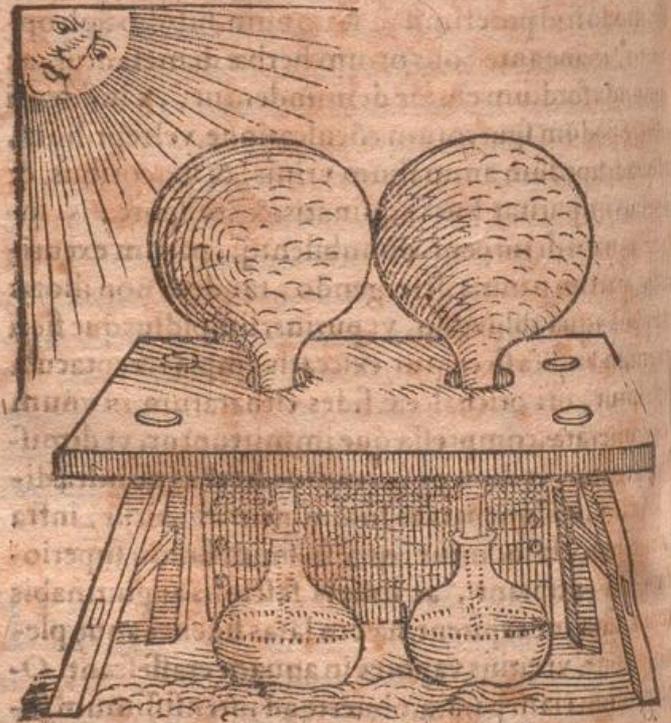
artificum manū exposcit, sed ignari, rustici, & mulier-
culæ: educitur enim spiritus ex vehemēti Naturæ im-
pulsu, sese emittentis, sola attentione qualicumq; ad-
bita. Quum vinū è torculari in vegetes, & dolia tran-
funditur, & iam iam exhalaturum effervescit, supra do-
lij orificium, ligneum, vel fictile collum bicubitale im-
ponitur, supra pileus accommodetur, & commissuras
ne respirent, luto fidelissimè agglutinato, rostrum reco-
ptorium subdatur, & recipiat, si quid ex eo dimanata
quæ. Sic ex effervescētibz musti spiritibus extollun-
tur tenuissimæ exhalationes, quæ in aquam coeunt,
quæ quum solius Naturæ actu sine igne gignatur, pec-
culiars suas quasdam proprietates habet, in opere suo
loco dicendas, nunc reticemus.

Quomodo Sole distillare debemus. CAP. IV.

POSSVMVS non ignis tantum, sed vi Solis, & simi-
distillare. Sed finum distillata tetra odoris terribi-
te inficit, Sol verò optimam aquam, multisq; remedijs
conducibilem elicit. Vis ignis rerum esse commutat, &
calidas, adurentes quæ qualitates conciliat, vnde ocula-
ribz remedijs aquas in Sole prolectas propinare debe-
mus: nam ex igne oculos vellicant, & lancinant, solares
mitiores, dulcioresq;: Plus aquæ in Sole excipitur, nam
illicè in vapores solutæ descendunt, secus in ignem,
dum ascensui impelluntur vi ignis, lateribus vasis hæ-
rent, ac refluxæ in feces descendunt. Aliæ quoque adtunt
dotes, suis locis explicandæ. Præterea familiariter con-
sulitur, nam absque lignis, & carbonibus, ac artificum as-
sistentia res perficitur, quippe rebus repletis vasis, ac So-
li oppositis, omni labore leuantur. Vt rem igitur patiens
perstringamus, scamnum paretur triam pedum altitu-
dinis, duam latitudinis, longitudinis tantæ, quo distil-
landarum rerum operi respondeat, scilicet si multum
distillare volueris, longius parabis, sin minus brevius, et
pars scamni Soli obex futura, tabulis claudatur, ne Sol
receptoriam excalefaciens, iterum aquam ascendere co-
gat. In medio longitudinis tabulæ foramina excaven-
tur capacia, vasum colla exceptura. Vbi Soliam Ge-
minos

minos emensus fuerit (nam solo æstiuo tempore hoc
 comodo frui poterimus) scamnum sub dio Soli op-
 ponito, mane ante Solis ortum herbæ demetantur, ac
 immunda sordium eluue demundentur, ex insidenti
 puluere pedum spurcorum cõculcatione, vel reptilium,
 vel quadrupedum animalium vrinis, & stercoreibus, &
 id genus impuritatibus inquinatis, & conspurcatis: In-
 de ne aquam deturpent, obnubilentq; , partim excuti-
 endo, partim pannis detergendo, tandem non illotis
 manibus aqua abluendo, vt purius, limpidiusque fieri
 poterit, in vmbra siccentur, exiccatis ampla receptacula
 repleantur, ori orichalceæ fides cithararum in vnum
 conglomeratæ, compressæque immittuntur, vt dimis-
 sæ relaxentur, vt dum obuertuntur, herbas ne infra di-
 labi sinant, collum parato foramini immittitur, infra
 alia receptacula locantur, quæ in suum sinum superio-
 rum colla excipiant, ac linteis fasciis agglutinabis
 commissuras ne expirent, hæc in latas fidelias aque ple-
 nas impone, vt citius vapores in aquam crassescant. O-
 ptime omnia iam parata, obuerte ad intensissimum so-
 larium radiorum æstum: nam extemplo in vapores sol-
 uuntur, & guttatim in subiecta vasa stillabunt. Vesper
 post Solis occasum remoue, ac nouis herbis reple. Her-
 ba polygonum, siue *lingua passerina* vulgo vocata, con-
 cisa, extullatq; , maxime oculorum inflammationibus
 præstat, alijsque morbis. Ex hyperico elicitor aqua o-
 mnem spasmus profligatura, si dolens membra ea ab-
 luerit: & alia, quæ longum esset recensere. Modus di-
 stillandi pictura prostat.

Cc 3

De oleo, per expressionem extrahendo.

C A P. V.

DIXIMVS de aquis, nunc dicemus de oleis, dictum
post de essentijs. Hæc ingeniosissimi exquirunt ar-
tificis industriam; nam quam plurimæ rerum præstati-
tissimæ essentiæ in oleis consistunt, velut humido radi-
cali, adeo reconditæ, vt non nisi maximis arte, ingenio,
conatu, & solertia in lucem veniant, vt hinc tota distil-
lationis ars pædeat. Prima ratio ex torculari pendet, et si
à distillationis arte segregetur, quia his necessaria mul-
tum, non fuerit inopportunum de hac paucula præfari.
Fere communis omnium modus hic erit. Semina, et
quibus oleum extracturi sumus, oportet prius expelli-
culis repurgata, deglubitaq; , quæ vel diuerberatis ma-
nu euocantur, vel ynquibus sollicitentur, donec folli-
culi, quibus ambiuntur, abscedant, emundata in mor-
tarium marmoreum collata, ligneo pistillo diligenter
con-

contundantur, post vini rore leniter irrorata, ac in lebetem plumbatum lati oris relata, igne subferuefacito, lignea rudicula versando: vbi pingue quid reddere inceperint, ignem subtrahito, & duas ferreas lamellas paratas habeto digitalis soliditatis, & pedalis latitudinis, longitudinisq; ex altera parte explanaras, læuigatasq; quæ modico igne calefiant, vt digitorum tactus vix ferat, vel si maus frigida inspersa, paulisper perstrepent, inter has laminas offæ linteis madefactis inuolūtę torcularibus premantur, excipiaturq; cremor. Rursus in id, quod pressum est, iterum vinum irrorato, spatulo, vt combibat, interposito, iterum igni agitetur, iterumque exprimat formam, qua prius, donec profusus omne oleum ita reddiderint. Alij vbi contusa, & feruefacta sunt, in sacculum firmum includunt, atque vehementi duorum lignorum retorsione vtrumque in contrarium retorquent: oleum ex reposita materia exugitur, vnde si

Oleum ex mystica nuce liquidum

elicere

quærimus, nucibus in mortarium diligenter contusis, ac in lebetem versatis, & feruefactis, machinamentis oleum exugitur, quod mox exuctum gelascit; vt fluens reddatur, & maiorem penetrationis vim adsciscat, pluries distillabis vase retorto, quod quinto, aut sexto eueniet, vel ignitam harenam in oleum inijcito, & versato, atque offellas formato, quibus per retortæ collum traiectis, ac succenso igne prima vice liquidum manebit. Sic etiam

Oleum ex citri semine exugere

poterimus, suis pelliculis purgato, emundatoq; eadem opera oleum manat aurei coloris, & quartam sui partem reddit. In eludendis venenis, ac pernecabili voto priuandis efficacis antidotum. Præterea ad extrahendos odores ex moscho, ambara, & zibetho optimum menstruum, & ad vnguenda paranda præstat, quod tarde rancescat. Extrahitur

Oleum ex semine papaueris.

Et tertiam dat sue mollis partem, aurei coloris ad soporifera medicamenta. Itidem

Oleum ex colo. ynthidis seminibus

plenioribus extorquetur aureum, & sexta pars sui. Vermes profligat, & puerorum aluo exigit, ventris ori superillitum. Extractum

Oleum ex semine anonymi.

Ex suis folliculis repurgato, sexuncia ex libra, ad aurum nitorem mulierum crinibus conciliandum præstantissimum. Fit & differenti artificio

Oleum ouorum.

Assumito quinquaginta vel sexaginta oua, elixato quoad durecant, & crustis denudato, boleta è medio elicta, & in lebetem stanno perlitum calecentibus prunis superponatur, ac lignea spatha remisecto, dum omnem humiditatem exhalent, ac succenso mox violentius igne, irrequiete versanda sunt, ne comburantur. Et sic videbis oleum exudare, vbi vero oleum omne reddiderunt, ignem subtrahito & oleum quod manat, decapitato, vel vbi oleum exudare cœperit, vt diximus, prælo subijciantur, & vehementi pressu oleum extrudes copiosum, sed non ita perfectum.

Quomodo oleum aqua extrahatur. CAP. VI.

NVNC modum exponemus, quo absq; torcularis operatione oleum extrahatur, & primo ex aromatibus, seminibus, frondibus, lignis, & quibuscunque. Oleum quia non nisi ignium violentia exugitur, & quum pingue non nisi difficillime in sublime ascendat, & semina aromatica tenuia, subtilia, & delicatula sunt, quæ si plusculum ignis experiantur, illico cremati nidore inficiuntur, vt igitur vehementiorem ignem sustineant, & ab adustione ruta sint, non nisi aqua medio opus assequemur. Constant, inquam, semina eiusmodi spirituali essentia eximie tenui, volatili, & nature ingenita proprietate in sublime euehantur, ynde in distillatione aqua comite, facile sursum educuntur, & euecti in pileum oleagi-

oleaginei, & aquei vapores, vna in receptaculum deriuantur. Modus erit eiusmodi. Eligantur semina perfectam maturitatem assequuta, nō recentia, nec nimium yieta, sed ætatis vegetæ, contundantur, & contusa in maceratione cum sui ponderis quadruplo aquæ repones, vel aqua quatuor pollicum transuersorum altitudinem superet: demū æneo vase indita, vt vim ingentis caloris sustinere possint, ignem vehementem succendito, vt aqua & oleum promiscue ascendant & defluant, aquam ab oleo separato, vti poteris. Ad exempla accedamus. Quomodo

Oleum ex cinnamomo extrahere
 possimus. Si fontanam aquam bis, terve primo distillabimus, plus olei nanciscemur: nam subtilior reddita, ac penetrantiore vim parta ex loculis, vbi cinnamomi oleum in sua massa residet, peruadit, ac violentius educit, aquæ igitur c xxxv. libræ distillentur in cucurbita vitrea, vbi xl. effluxerint, iterum distillabis has, vsq; donec xv. recipiemus, eiectis cæteris ex xv. solis v. contenti erimus, singulis quinque aquæ libris, singula cinnamomi libræ macerentur, retorto vase, vel cucurbita distillabis, primo lactuosa aqua cum oleo emanat, post aquam excipito, oleum sub aqua mergito, separato vt docebimus. Ex libra cinnamomi vix drachma excipietur. Et docebimus

quomodo plus olei ex cinnamomo excipiatur.

Nos ita facere soliti sumus ad præstantissimæ, & subtilissimæ artis ostentum. Habeto vas descensorium ex balneo (cuius paulo post constructionem ostensuri sumus) & in retorto vitreo vase ponatur cinnamomum leniter contractum; accommodato in suo loco, & aqua apposita in balneo ignis tepore paulatim, sensimque aquam ex cinnamomo eliciemus paucam, & plusculis diebus, quam maxima excipies diligentia, & supra cinnamomum refundes, vt iterum suam aquam combibat, & maneat sic paulisper in igne post luccenso, aquam & tantillum olei recipies. Sic tertio, & quarto facies, &

quantitatem vix credibilem excipies. In alijs idem experieris. Eodem modo

Oleum garyophyllorum extrudere

valemus. Singulis garyophyllorum libris denæ adijciantur aquæ: extillabis more prædicto: nam aquam & oleum habebis. Ex libra duodecimam partem exuges. Oleum ad remedia, ad esculenta condimenta aquam habebis. Sic quoque

Oleum liquidum ex myristica nuce habere,

Si contractam cum aqua vasi impones, & eandem operam distillando impendes, sextam sui partem colliges. Minus, sed longe validius

Oleum ex mace, & pipere

excipies. Extrahemus etiam

Oleum ex aniso.

Ex libra anisorum vna, vnciam olei excipiemus: hyemis tempore gelascit, in caphuræ, aut niuis formam: æstate liquescit. Sed saltem decem diebus maceranda semina cum aqua immorentur: imo quo diutius macerauerint, eo plus olei recipies. Eodem modo exugitur

Oleum ex fœniculo.

Et eadem quantitas olei excipitur. Vbi maturitate absoluta fuerint semina, & recentia, olei plus habetur: nam duplum condonat. Sic etiam

Oleum ex corianno.

Sed parua excipitur pars, & difficillimæ est distillationis. Ex libra vix drachma elicitur, sed recentia plusculum donat, & ne longiores simus, eodem modo ex angelicæ, maioranæ, dauci, rutæ, rosismarini, petroselinii, felini, anethi, & similibus seminibus extrahetur. Simili etiam modo elicitur

Oleum ex floribus lauendula, rosismarini, & aliorum

qui siccescentes oleum non expirant. Flores in receptaculum indantur, & optimè clausum Soli feruenti exposito per mensem, qui in humorem soluti, ac ad vasis la-

tera

tera sublimantes, iterumq; in se ipsos relabentes mace-
rentur, si his post tempus opportunum aquam addes,
& eandem operam nauabis, oleum cum aquis exuges
optimum, odoratumque. Possumus eodem artificio

Oleum ex lignis cupressi & iuniperi emungere.

Lignorum climata scobs si per mensem in sua aqua, vel
fontana maceretur, eodemq; vase, eandem operam im-
pendas: aquam cum oleo guttatim excipies vehemen-
tissimi odoris, & commendatissimæ dotis. Hæc nos ex-
perti sumus, de alijs experimentum tibi delegamus.

Quomodo oleum ex aquis separemus. CAP. VII.

QVVM oleum extrahimus, vna cum aquis in rece-
ptorium deriuant, diligenter sunt inuicem segre-
ganda, ne oleum phlegmate aliquo redundans suas vi-
res effœtet, vnde depurgari oportet, vt suas vires præ-
stantissimas exercere possit, idque distillatione, & sepa-
ratione efficiemus: nam remistum illud in vas retor-
tum, vel latum, & bene repositum, placido balnei tepo-
re aquam extillabit, & superstes humor, oleum erit. O-
perosa est enim huius administratio separationis. Vasa
ad id opus satis artificiosa vestigata sunt, quorum ope,
omni aqua, vel phlegmate exhaustis, purum oleum re-
sistet. Vas igitur vitreum paratur: supra hiet, sensim se
restringendo, vsq; donec in angustam formam rediga-
tur, ad modum infundibuli. In eo superinfusa stillatitia
aqua, quæ ex phlegmate aquoso, & oleo promiscuo ef-
fluxit, paulisper immoretur, oleum supernatabit, aqua
in fundo se recipiet, sed osculum digito concludimus,
digitum recludendo, aqua præcedit, oleum paulatim
recedet, vbi in angustias se receperit, vt proximum digi-
to fuerit oleum, denuo claude; atq; semiaperto osculo,
guttatim aqua profluat, vsque donec tota exhausta sit:
tunc oleum in aliud vas paruum transfundes. Aliud se-
paratorium vas ad idem ingeniosissime excogitatū est,
tunc venter vasis, collum angustum est, cuius medio
rostellū affixum est. Transfundatur in vas oleum aqua
remistum, occupat aqua fundum, oleum supra collum
guttatim aqua adde, donec oleū ascēdat ad rostellum,

eo peruento, inclinato vase, descendet purissimum oleum, & purgatū, vbi aliquid euacuasti, sensim aquam addendo, ascendit oleum ad canaliculum, eoq; iterum inclinato, reliquum transfundas. Si vero oleum subsidet, aqua superaddatur, vt multoties eueniet, in latam fideliā, vel quodcunq; vas impositum, gossipino licinio adoprato, aqua foras transmeabit, oleum purissimum quod superest, in fundo residet.

Quomodo vas paretur ad oleum extrahendum, siue combustionis timore, & plus olei eliciatur.

CAP. VIII.

POSSVMVS & vasis diuersimodè effigiatis, diuersas oleorum, & aquarum extractiones in vsum exprimere, interea vnum inuenimus, quo igne quantumuis vehemēti sine combustionis discrimine possumus oleum exugere, & maiori quam quouis alio, quantitate, & diuersis quoq; vsibus accommodandū. Concinnetur igitur vas æneum in oui formam, cuius capacitas sit mediocritatis vulgaris dolij, in fastigio os apertū habeat tantæ latitudinis, quod ingressuro, & egressuro brachio sit percommodum, si quando lauari opus sit, aut alternatis distillandarum rerum ordinibus repleturi sumus. Sit intus stanno perlitum. Vasi dehinc pileus æneus pedem altus imponitur, in imo foramen collo inferioris aheni recipiendo commodum habeat, eiusque os extremo orarum suarum ambitu exactè includat. In pilei summo æneus canalis excurrat quindecim, aut viginti pedem, per flexuosas ambages in se recurrentes, vt commodius feratur, & minus occupet loci, qui in alterius vasis vtero infigitur, hoc aluo turgens, non tantæ capacitatis ac primum, summa pars eius in angustum collum extenuetur, cui alter canalis insideat, eiusdem longitudinis, eisdemque anguineos flexus retineat, cuius postremum osculum, alium canalem rectum subintrat, qui dolium per mediū penetrans, tandem in receptaculum labatur. Hoc autem pacto ad vsum veniet. Minutatim concisa folia, caules, aut semina in ahenum imponantur, aqua fontana limpida superfusa,

perfusa, donec super eadem palmari, aut quinque lato-
rum pollicum altitudine excrescat, dein supra pileos
imponitur, & optimè commissuræ coaptentur, extre-
ma canalis pars in aliud vas inditur, ora ritè commit-
tantur, deinde altero pileo immisso canalis retorti ex-
tremum in rectum aliud intromittitur, qui per vege-
tem transiens in receptaculum se recipit. Commissu-
ræ, si qua ex parte hient, arctè stupa infarciantur, dein-
de farina triticea, & oui albumine glutinentur, superin-
ductis vesicæ teniolis, atq; strictè religatis, nam quum
vi ignis vrgentur vapores, adeò attenuantur, vt per ri-
mas, & tenuissimas quasque commissuras perumpant,
vt eos retinendi, omnem ferè conatum subterfugiant.
Dolium frigida aqua repleatur, & si tempore caloscit,
recluso inferiori epistomio, foras euacuetur, & frigida
superfundatur, vt nouæ aquæ affusione, perpetuo ca-
nalis rigeat. Ignis tandem, vt contenta in aheno vase
feruescentia ebulliant, exciretur, principio lentus, pau-
latim crescens, adeoque vehementer excrescat, vt vr-
gentis vi ignis per retortos anfractus pertranscuntes
vapores, quasi vas disrupturi perstrepent. Sic inferiori
vase aqua ex phlegmate deposita, per retortos canales
in sublime feruntur, & per frigidum canalem pertrans-
euntes, in liquorem coacti, in receptaculum regurgita-
bunt. Si aqua ex continua bullitione destituatur, vas
habeat ahenum è latere canaliculum cum suo episto-
mio, per quem calida aqua superinfusa restituatur, epi-
stomio optime concluso, ne respiret: oleum postea per
separatorium ab aqua segregetur, & alio vase depurari,
& sublimari poterit. Ex omnibus, quæ adhuc videre
contigit, nullum vas copiosius oleum exugens, & mi-
nori labore, & industria vidimus. Sic ex floribus, folijs,
aromatibus, resinis, lignis sine combustionis metu va-
lidissimo igne oleum elicere poterimus, vt ex granis iu-
niperi, & lauri.

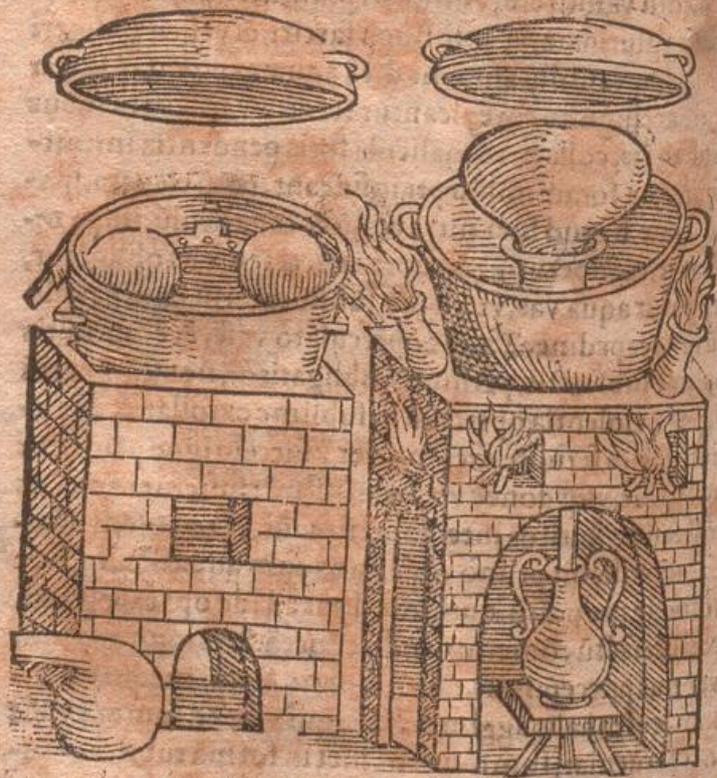

Vas descensorium per balneum describitur, quo oleago descendendo paretur. CAP. IX.

CONTINERE me non possum, quin hoc loco priuatim quibusdam meis experimentis inuentum vas prodam, haud parum, vt spero, ingeniosis profuturum, qui omni sublato vstionis timore, ex tenuissimis quibusq; rebus oleum extrudere possint. Sunt enim quamplurimi flores tenuissimi, oleaginci, vt rosmarini, iuniperi, alliorū, moschum, ambara, zibethum, succina, & eiusmodi, ex quibus oleum elicitur odoratissimum, & medicis vsibus commēdatissimum: sed adeo tenuis essentia, & cōsistentiæ sunt, vt miram in modū vi ignis virgeti

vrgeri pertimescant, quū illico comburatur, & quum si-
 ne ignis violētia nec pinguia ascēdere, nec oleū extrudā
 pōt; vt ijs incōmodis occurram⁹, vas cōstituemus, quo
 absq; vlla vstionis labe, & labore oleū descēdet. Forme-
 tur igitur vas æneū cui formæ, duum pedū altitudinis,
 eiusdemq; latitudinis, circa fastigiū diuisum, illud pro
 operculo vsui sit, & intra suum sinū recipiatur, & cōmis-
 suræ adeo quadriēt, vt apte cōcludi, & cōstipari possint.
 In inferiori vase circa medium, spatio ab ore semipedis,
 quasi septū transversum lamina ærea accōmodetur, vt
 apte imponi, & extrahi possit, in cuius rotunditate tria
 foramina excauentur, exceptura trium valorū retorto-
 rum ima, reliquū laminae spatium totū peruium sit, vt
 efferuēs aqua, efferuētissimiq; spiritus supra possint ef-
 ferri. E vasis lateribus aptentur foramina tria, per quæ
 retortorū vasorū colla immitti possint, cum suis canali-
 culis agglutinata, vt apte stupa farciri, & vesicis obligari
 possint, ne tantillū auræ, ne dicā aquæ expirent. Quum
 operi accingimur: repleantur retorta vasa vitrea rebū
 extillandis, colla per canalicula foris pendentia immit-
 tātur, ima foraminib. septi infideant, parū eleuata, spa-
 tiū inane, si quid hiet intra collū & canaliculū, stupa re-
 pleatur, cōstipeturq; & supra vesicæ teniolis obligētur,
 repleatur aqua vas, vt a septo subsideat triū latorū polli-
 cū intercapedine. Tandē operculato vase, & cōmissuris
 optimē subsartis, perlinitis, obligatisq; ne assurgentiū
 vaporū violentia operculū in sublime extollat, & astan-
 tium facies feruore excarnificet, succēso igne paulatim
 incalēscat, vsq; donec vehemētissim⁹: sufferuet aqua, &
 cōfluentes spiritus inter se perstrepūt, vt terrorem incu-
 tiant, extillabit primō aqua, mox cum aqua oleum. Nec
 cōtinere me possū, quin aliud vas ad idē op⁹ excogitatū
 & fabrefactū cōmemorandō edocēā. Semiouū æneum,
 vt prius præcepimus, fabricetur, in fundi medio pertu-
 sum, cui canalis agglutinetur, qui vsq; ad summa vasis
 orā perueniat, summum os hiet in formā tubæ, aut in-
 fundibuli, vt per canalē vitreæ cucurbitulæ oblongum
 collum introducatur, & vasis ia imo, colli sensim tume-
 scentes partes latū os recipiat: huic vasculo operculum

accommodetur, vt opime immitti, & agglutinari possit, vt diximus. Clibanus ad vasis vsu accommodetur, nam ignis circa vas accenditur, non in fundo. Vsus erit. Repleto floribus, aut alio vase vitreo, atq; orichalceis fideibus immisis, ne inuersum, quod in vetre assumpsit, regurgitet, immittatur collum per canalem areum, vas clibano accommodetur, repleaturq; aqua sub infundibulo, operculum indatur, & superlinatur, sub furno receptaculum imponitur, vt quod stillatim descendit oleum, & aquam excepiat, ignis circum accenditur, vt latera vasis calefiant, & dum ignis violentia vrgetur, feruentissimæ aquæ vapores in sublime efferuntur, ac per operculi fornices supra fundum cucurbitæ reueberant, quorum feruenti aestu aqua & oleum in vaporem conuersum, in infernis receptaculum excluduntur.

Exempla ex his aliqua, quæ experti sumus, apponemus, veluti eximere

Oleum ex floribus rosmarini.

Repleant.

Repleantur obrorta vasa floribus, & frondibus rosmari-
 ni, & vasi accommodentur; igne succenso primo a-
 quam, post aureum oleum exudat, vehementissimi, &
 feruentissimi odoris, cuius per paucis guttis ad im-
 mensas ægritudines, & diros cruciatus profligandos vsi su-
 mus. Citius extrahes, si prius in sua, vel fontana aqua
 per hebdomadam commaceraueris. Eodem modo ex-
 trahitur

Oleum ex corticibus citri,

Quum citria perfectam maturitatem adeptæ sint, eius
 cortex elimetur rudi cribro ferreo, scobs in vase impo-
 nitur, & sub fimo denis diebus maceranda ponatur, o-
 ptimè obturata, inde æneo vasi accommodabis, & suc-
 censo igne, oleum cum aqua extillabit, odoris hilari a-
 mœnitate iucundissimi. Idem ex aurantij, & limonum
 corticibus eueniet, locis, quæ fructibus, floribusque or-
 bantur, decutiuntur ramorum cacumina, & turionum,
 quæ in taleolas trientales dissecata, vasi induntur ad di-
 stillationem. Sic

Oleum ex rosarum, & citriorum floribus

optimum, & præstantissimum elicitur, admirandique
 odoris, si, vt diximus, vasi indantur, & distillentur. At
 quia vix oleum ab aqua internoscitur, transfunditur
 aqua in vas longi, & angusti colli, & bene operculata
 Soli exponitur, & supra aquam paulatim oleum ascen-
 dit perfectissimum, reclinato vase excipitur, vel penna
 summatim colligitur. Truditur

ex lasere odoratum oleum.

Vasi inditur vitreo, & æneo accommodatur, & sine com-
 bustionis timore exaucto igne, fragrantissimum ole-
 um extillabit, quoad pretiosa vnguenta vtimur, sic de
 styraceliquido, & calamite, ladano, & alijs gummis.
 Si vis

Oleum ex moscho, ambara, & zibeto.

Nulla commodius vase, artificio, & opere exuges è mo-
 scho, ambara, & zibeto pretiosissimum oleum, quam
 supra dictis; nam adeo sunt tenuissimæ essentia, vt vix
 tantillum caloris sustinere possint, quin totam molem

foedissimo, tætrimoq; combustionis nidore inficiant, hoc tamen artificio placidissimè educitur. Nil vetat quin suprâ narratis aromatibus hoc etiam vase perbelè olea extrahi possint.

Quomodo oleum ex resinis extrahatur. CAP. X.

EST resinarum extractio olei peculiaris, quæ etsi se-
rè eandem cum prædictis ineunt rationem, scilicet
cum aquis remiscendo, ac macerando per multos dies,
vt demû aneo vase vehementi igne virgente cum aqua
simul oleum extrudatur: parua tamen sui exigitur
quantitate, & præcipui odoris, & sine combustionis ni-
dore, vt ex opoponaco, galbano, styrace, & alijs commu-
niter agitur: sed alio item modo per cineres distillantur.
Sed hoc modo artificis assiduentiam exigunt, singu-
larem quandam solertiam, & prouidæ dexteritatis arti-
cium, vt ingeniosa potius, quam operosa administratio
dici mereatur. Nos exemplum apponemus, quomodo
possimus

Oleum ex lasere extrahere.

Maceretur laser in aqua rosacea, vel absque ea in obtor-
tam vitream imponatur, minimæ ascensionis, artifices
lento vocant: deinde vas indatur ollæ cum arena, sed
spatium inter ollæ latera, & vasis aluum arena interce-
dat: collum immittatur in receptaculum tumidioris
vteri: succedatur paulatim ignis, sed omni festinatione
& ignis violentia omissis, sedula tantum opera, extilla-
bit aquam: mox aucto igne, vt oleum manet, nec tam
valido, qui vstionis vitium minetur, sed medium inter
vtrumque obseruando, oleaginei vapores totum rece-
ptaculum replebunt, inde in quoddam crassamentum
uersi, in glomusculos velleribus similes abibunt, ac va-
sis lateribus, & medio inhærentes, vt nil speciosius vi-
deri possit, mox in bullas, & oleum conuertuntur, & ad
ima delabuntur, eodem seruato tenoris igne, quousque
feces exiccantur: & ignem amoue bis, nam periculum
combustionis imminet. Extruditur eodem modo

Oleum ex styrace.

Si verò

Si verò liquet, lento igne facillimè fluit, & vehementif-
simi odoris, vt nil acutius spiret. Calamitis verò vege-
tiori calore, quo in lasere vsus fuisti, sedula attentione:
nam plusculo igne comburitur. Simili modo exudat

Oleum ex ladano.

Teratur ladanum, & quindenis diebus cum aqua vitæ
maceretur, vel vino *græco* vocato, saltem denis, nam
quanto diutius maceraueris, citius oleum præstabit:
lento igne exuge, nam guttatim post aquam extillabit.
Sic etiam manabit

Oleum ex terebintina resina.

Id faciliter parabitur; nam lento igne elicitur, sed caute
operandum, ne fumus alibi expiret: nam illico, vt ma-
gnes flammam attrahit, vel ignem concipit, & in vas il-
labens, ægrè satis extinguatur, vt euenit extrahendo

Oleum ex oliuis & lino.

Si commune oleum extilletur, difficillimè transibit, ex-
aucto igne lenis saltem horis prodibit, summa tamen
diligentia, ne cineres ignescant, & vas; nam flammam
intus concipiendo vasa frangit, & in sublime extollitur,
vt ægerrimè extingui possit, immò flammam tam longè
iaculatur, vt ad laquearia perueniat, ideo in testudinatis
cubiculis extrahendum est oleum. Ex hoc edocti sunt
artifices ignium, miscere in eis compositionibus, quum
vehementem flammam concipiat, & satis difficilè re-
stinguatur.

Quomodo diuersis artificijs olea ex rebus parentur.

C A P. XI.

QVIA & diuersæ distillandarum rerum naturæ
sunt, ideo varijs artificijs olea ex ijs distrahenda
sunt: alia enim, quum igne vrgentur, sublimant, neq;
in liquorè soluuntur: alia vim ignis sufferre nequeunt,
quin subito comburantur: vnde ex varijs rerum disci-
minibus varia comparandorum oleorū artificia com-
perta sunt. Aliqua ex his afferemus exempla, vt solertes
distillatores nunquam se ex re quavis oleum extrahere
posse desperent. Hoc modo paratur

Oleum ex melle.

Satis difficile ex melle oleum trahitur: nam minimo qualicumque calore tumet, inde confurgit in bullas, & per vasis collum quamuis longum in pileum ascendet, & integrum in receptaculum regurgitet, priusquam in liquorem, vel oleum solvatur. Ad id multa excogitata sunt artificia. Sumito vitreum, vel vitratum vas latioris colli, breuioris que, in eo mel iniicias, supra stupam manibus accommodabis, vt vndiq; optime superintendeat duum digitorum altitudine, sic inferuescere melle, ac tumente, stupa illud infra reprimat, ac subsidere facit: stillabit prius claram aquam, vbi colorari ceperit, amoue receptaculum, & aliud appone, & vtrumque seorsim seruabis. Vel mel in quoduis vas iniice, quod supra fundum quatuor latiorum pollicum latitudine ascendat, operculato ex more: mox scrobem in pavimento excuabis, atque vasis fundum humo sepelias, quod mel occupat: inde supra terram quatuor digitorum altitudine vas luto crustabis, & munies, & reticari curato, accendatur carbis circum circa, ac paulatim vasi adherendo, feruet mel, & quia calor supra illud in sublime est, prohibet intumescere, & facillime extillabit aquam, post oleum, primo aureum, mox rubicundum, vsque donec mel in carbones vertatur. Poterit & alio modo quæuis muliercula opus exequi. Infundatur mel in ficile vasculum nouum, & cooperulo inposito sub dio effossa scrobe sepelatur, vt sub soli superficie per cubitum lateat, finito putrescat denis diebus, mox eximes, & aquam crystallinam super exantem decolato in aliud vas, & operculato vase eodem modo inhumato. Post hebdomadam iterum reuideto vas, & supernatantem aquam transfundito, sic tertio, & quarto donec totum mel in aquam abierit, quod laxato obturamento visitur, seruata aqua ex more extillato, & satis facile aquam & oleum tibi præbebit. Diuerso hoc artificio habetur

Oleum ex caphura,

Contundatur minutim caphura, & in aquam fortem communem ex halinitro & chalcantio distillatam, & claram redditam immerge vas: tepenti balneo, vel hypocausto

poausto per dici medietatē immoretur, & in summo aquæ oleum clarum, & limpidum superfluitabit; sensim inelinato vase transfundas, & repurgabis per retortam, & pulcherrimum oleum habebis, tenuissimum, & odoratissimum. Varia quoq; sedulitate paratur

Oleum ex papyro, & linteis,

Et satis ingeniosè. Reuoluatur papyrus in modum pyramidis, pharmacopœorum more, quum aliqua aut reponi, aut longius ferri fuerit opus, & quentur forficibus summa ora, ac tenacibus verticem apprehendēdo candelæ accendantur extrema, accensam inuertendo supra patinam planam per semidigitum à fundo distantem teneas, ut vix fumus perspiret, infra manum deprimendo, ut ignis papyrus consumat, ut semper eadem mensura à fundo distet. Vbi absumpta fuerit mera supra fundum patinæ oleum fluabit croceum, & cōbustionem renidens: collige: valet ad detergendas, & profligandas à mulierum faciebus lentigines illitu. Simili fere modo truditur

Oleum è frumento.

Supra inuersum marmoreæ pile fundum complanatur frumentum, supra feruentem & fere ignitam laminam appone, & cōprime; nam ex lateribus orarum croceum, & combustionis vitio maleolens oleum excipies, ad eosdem vsus: ad spiritus refocillandos labantes alio paratur modo.

Quomodo extrahatur oleum per descensum.

C A P. XII.

MODVS est communis, & apud omnes vulgaris, nam ex rerum vstulatione extruditur, sed odoris infestissimi, nec eo nisi in medicamentis vti possumus, extrinsecus adhibendo: nam intra corpus absumi nequeunt. Modus eiusmodi erit. Ex tenaci creta, & igni cōtumaci paretur olla, intus vitrata, ut liquores ei commissos cōtinere possit, absq; transmissionis suspitione, cuius fundum foraminibus interceptum. Ollæ aliud fiet: le subditur, quod orificij amplitudine supra dictæ fundum intro recipere possit, & commissuræ circumlu-

tentur: olla ex lignorum taleolis repletur, & cooperculum inditur, & superlutatur. Mox scrobem defodito, & olla cum fictili sub terra reconditur, & terræ quicquid effossum est, in circumuacuum spatium reingeritur, ac pedibus conculcatur, & arena superius spargitur altitudine sextantis: supra igitur ollam pauca carbonū strues accenditur, gradatim postea augetur, donec dies spatio olla ferueat: post hæc igne amoto, & feruore dimisso, olla effoditur, & in subiecto ollæ vase oleum excolatum reperitur; quod ut à sordibus depurgetur, per retortam iterum distillabis. Nos, ut aliquid noui vetustis rebus addamus, ita faciemus. Fabricetur ligneus tripes, cuius pedes duorum pedum longitudinis. In summa tabula, medium perforetur, ad excipiendum collum distillationum vasis, supra lignum ærea concha concinnetur, ut lignū vratur, atq; ferreis filis firmetur. In medio pedum longitudinis, adaptetur tabella, supra quam receptaculum collocetur, quod apte inuersi vasis collum intrare recipere possit: repleto vase distillandorum, circum accenditur ignis. Si quis igitur extrahere quaesierit

Oleum ex guaiaco.

Replent vas vitreum ligni guaiaci scobe, ac alius superlutatur luto paleato, ac duplici, triplicive crusta munitur: ubi Sole resiccata fuerit, intra collum fides orichalceæ indantur, inuertatur vas, & per foramen traiecto collo accommodetur receptarium, & linantur spiramenta. Supra concham, circa vitrum accedatur ignis, primo largiusculè, mox viciniori contactu vehementius incalcescat, sed nō candeat, donec omnia combusta putabis: post amoto igne, requiescere sinito, donec frigescat, & reperies in inferiori paropside oleū nigrum, cōbustum, inolidum. Hoc modo ex iunipero, cupresso, & aloe oleū extrahitur, sed in aloe maiori solertia & diligētia vrendum est, ac leui vi ignis, quam vnguenta subintret.

De quinta essentia extractione. CAP. XIII.

VARIAS oleorum extractiones tradidimus, nunc ad quintam essentiam deuentum est, quam declaremus oportet, ac quomodo extrahatur. Quintam essentiam

sentiam Paracelsici definiunt formã esse, siue spiritum, siue virtutem, aut animam ab omni impuritate, & elementari sui corporis conditione separatam. Diximus animam, quia ex animalium ossibus, carne, medulla, sanguine, & alijs membris extrahi nequit, quia spiritu carentia, carent eadem ipsa quinta essentia. Diximus ab omni elementorum impuritate separatam: nam extracta è rebus essentia quinta, remanet moles solum elementorum, viribus omnibus orbata; vis enim, virtus, & medicina nõ ex elementis habetur, sed sua proprietate; ipsa tamen elementum est, elementorumq; vires in se eminenter continet, & ab elementis, eorumque sorte longe semota, è rudiori corpore educitur, & spiritualis efficitur, dum suæ moti inheret, hebescit spiritus, quum ab eius societate diuellitur, suas vires fortius exerit, intenditque. Minima est mole, ingens operatione. Vires, quibus vna quinta essentia alteram superat, non ex qualitatibus, sed operationum gradibus æstimandæ; nam quæ radicitus, & citius morbum profligat, summos gradus attingit. Quinta iuniperi essentia lepram tollit, sanguinem solum purgando; ideo primus ei in operatione gradus assignatur. Ambaræ, venenum morbi tollit, cor, pulmonem, & membra purgando; ob id ei secundus. Antimonium, præter prædictas vires, etiam corpus purgat, ob id ei tertius gradus. Sed aurum ex se solo operationes omnes exercet, & corpus innouat; ob id ei quartus gradus, & valentior virtus contribuenda. Sed quintæ essentiæ quomodo extrahendæ sint, hoc opus, hic labor; quum esse possint oleũ, liquor, & sal, & variæ, multiplicesq;: ideo varijs, multiplicibusq; vijs extrahendæ veniunt, aliquæ per sublimationem, aliæ per in calcem reductionem, acetum, vinum, aquas corrosiuas, & similia: sic varia paranda sunt menstrua, pro cuiusq; ratione, & natura. In eligendis menstruis regulas aliquas addemus. Quod menstrua ex rebus illis conuenientibus fiant, & quoad simplicia fieri possint; nam quinta essentia simplex esse debet, nullis inquinata, aut permista, sed simplex, & immaculata. Et si necessario aliqua sint addenda, post illius separationem illico segre-

ganda veniunt. Si per corrosiua metallorum essentia educitur, post extractionem, sal ab aquis segregetur, & ijs sales saltem adhibeantur, qui facile aboletur, vitriolum, & alumen ob tertiosam substantiam satis difficile separantur. Præterea aquosum menstruum ad aquosam essentiam nō assumatur, nec oleosum ad oleaginosam, nam difficile similia inuicem separantur, sed ad oleosa aquosis vtrūq; oleosis ad aquosa. Exempla in herbis, carnibus, oleosis, & varijs rebus exponemus, vt ex tein alijs vti discas. Infinitæ sunt rerum essentiæ, modique, quibus extrahi possunt. Sed doceamus

Moscho, ambara, zibetho, & aromatibus quintam essentiam extrahere.

Assumito oleum ben, vel amygdalinum, & moschum, ambaram, vel cinnamomū, zedoariam optime cōm misceto, & vitro imposita, vel Soli credito, vel balneo denis diebus foueantur, tempore hoc elapso suis fecibus exprimantur, & sic quinta essentia rei in oleum abit, nunc autem, vt ab oleo separetur, ita facito. Accipito aquam vitæ, & si corpus odoratum est, aquam fontanam, ter, quater distillatam, & cum oleo prædicto remisceatur, agiteturq; & in digestionē sex diebus relinquetur, post per cineres distilletur, & ascendet aqua ardens cum essentia sua, remanet oleum in fundo sine odore, & essentiam postquam vitæ per balneum leniter extillabis, vt euanescat aqua vitæ, & quinta essentia in olei formā in fundo remaneat separata. Si ex aqua vitæ sola. Concidantur radices zedoariæ, & contendantur, & in vase vitreo aqua superfundatur vitæ, vt trium digitorum altitudine superemineat, vasculum in digestionē denis diebus detineatur, exempto vase supra cineres, aut arenam distilletur; vsq; dum nihil præter humorem distillet, vitata tamen combustionis labe: quod distillatione extractum est, in balneum traducatur, leuiq; igne aqua vitæ euanescet, & quinta essentia zedoariæ in fundo residuebit, quæ liquoralis erit. Possumus

ex carnibus quintum esse extrahere,

Veluti ex caponibus: ex tribus enim caponibus saporis
m. c. quin-

mè quintam essentiam extraximus quāritate paruam, sed viribus, & nutritione prestantissimam, qua infirmis triduana inedia enectis, ac stomacho derelictis, robur, & vitam restituiimus: optimum præbens nutrimentum. Accipiantur pulli, aut galline, caponesve optime deplumati, & interaneis eiectis, eos in parua frustilla concidemus, & in vas vitreū tradimus, optime operculatum calidis cineribus ebullire permittimus per diē, vel quousque ossa, caro, & tota substātia in aquam sit dissoluta, referato vase, aquam decola in aliud vas, & per pannum lineum feces omnes exprimito: nam carnis ossa, quæ remanent, adeo omni carnis substantia, odore & qualitate orbata sunt, vt canib. obiecta, nec olfacere dignantur, quod erit argumētum optimæ extractionis, liquorem in vas vitreum transfunde, ac leui balnei calore aquam soluimus in vaporem, in fundo remanet essentia quinta, dura, aut mollis, vt placue. it, vt vnguinis crassamentū immittetur: admirandæ prorsus, nec vnquam satis laudatæ naturæ. Possimus

ex salibus essentiam quintam extrahere.

Sales accipiantur, qui more solito in calcem reddantur, & si volatiles fuerint, comburantur, hos minutim terito, & qui inde attritus puluis super marmor distendatur, atque in humidam cellam statuatur, subiecto vasculo, vt quod in liquore soluitur, in illud influat, vas hoc in putrefactione per mensem imponitur, balneo exemptum accommodetur, & leui igne dulcis aqua extilletur, & abijciatur: quod sublidet vero, in putrefactionem ponito per alium mensem, & vt prius dulcem aquam extilla: idque donec in aqua dulcedo vlla percipiatur, in igne vsque ad consumptionem humiditatis foueatur, quod in fundo residet, quinta erit salis essentia, ex libra vix binæ vnciæ supererunt. Eodem fere modo

ex herbis quintam essentiam elucere licet.

Contunde herbas, & in vas vitreum pone aptum, quod sub fimo per mensem putrescat, & imposito p. leo distilla per balneum, iterum per hebdomadam sub fimo pone, & rursus per balneum distilla, & sic putrefacies, quo-

usque aquam distillabit, aquam distillatã iterum supra herbas superfundes, & per circulum sex diebus distillabis, & colore vegetior fiet, hanc per balneum extrahes, quinta essentia in fundo remanens per torcular exprimat, in fimo digeratur quinque diebus, & perfectam in odore, colore, & viribus plantæ habebis. Si velimus

Quintam essentiam aquæ vitæ educere,

A multis iactatam, sed ex millibus, qui domi cõsuiunt, nec vni quidem expertam. Eius descriptionem non solumus præterituri, quam cum amico multorum experimentorum gnaro cõtulinus, Lullio monstrante viam, Vinum paratur vetus, nobile, & generosum, quale diximus, in ampla receptacula diuidatur, eaq; optime conglutinata, ne tantillum quidem expirent, sub fimo tumulentur binis mensibus. Opus ex hoc pendere videtur; nam si id omissum foret, opera, & impensa periret: elapso tempore, notis vasis distilletur, spiritus seorsum reponitur; feces, vini reliquiæ recondantur, spiritus ex more purgetur, quoad fieri possit, bisariam diuidatur, feces distillentur, quousque vt mel, aut pix resideat, superimponitur phlegma, & lauentur, reponanturque, in lapillos reuersuræ, qui in distillatam aquam ponuntur, Feces iterum desiccatas in siglina, vel vitrariorum fornace igni feruentissimo prostituito, vt in cineres albicantes exurantur: aqua paulatim imbutantur, & in tepidario sui clibani reponantur, vt in salem conuertantur. Argumentum optimæ operationis exactum erit, si superignitam laminam proicias, liquecat, & in auras soluat, sin minus, rectius operator: hic aqua remiscetur, ac vitreo vase oblongi colli imponitur, indito subere, & pergameno, & pileo accommodato, qui vbi vim ignis senserit, omnia penetras in pilei cameris, quasi sit contractus visitur: aqua, nisi prius ipse ascenderit, immora manet, ille optime aquis remistus, in perpetuæ circumgirationis orbe indatur, vt in se ipsum frequenter repetitis vicibus educatur: sic suæ substantiæ crassitiam omnem eximat, & deponat, & vim tenuiorem, longeque subtiliorem recipiat.

Magi

Magisteria qua fiunt, & quomodo extrahantur.

CAP. XIV.

DIXIMVS, quintas essentias proprietatum, naturam sequi mistorum, contra autem magisterium, elementorum qualitates sequi, ut neq; spiritum, neque tincturam extrahant, sed quoddam medium inter vtrumque: magisterium igitur est id, quod præter separationem elementorum à rebus extrahi potest. Essentia quinta sæpissime colores, tinctura semper, ac magisteria colores non sequuntur. Extrahendorum magisteriorum ratio diuersa est ex diuersitate rerum naturalium. Exemplum apponemus, extrahendo

Magisterium gemmarum, coralli, & vniorum.

Contere gemmas, & reuerberationis igni vehementissimo appone, ut in calcem redigatur, comitem ei adde salnitrum, sed æquis ponderibus, calcem solue in aqua vita, & quod in aqua abit, transfunde: reses puluis iterum igni exponatur, & in calcem melius redactus, aque

indatur, idq; donec totum in aquam abeat; aquam calenti furno appone, vt in auras soluat, quod in fundo residet, est magisterium gemmæ. Vniones in aceto dissoluendi sunt, & si possint quoque limonum succo, acetum validum fieri potest, rebus illud roborantibus, vt in aqua vitæ diximus, vtpote suis salibus dissolutus in balneo, aut fimo per mensem putrefieri finito, mox distilla menstruum, & in fundo magisterium perlatum residebit. Possumus quoque elicere

ex charabe magisterium.

Apponimus modum nos quo extrahere soliti sumus. Paracelsici aut celant, aut ignorant, quicquid erit ostendimus. Tundatur succinum minutissime, rufum in aquam vitæ inspergito, vt illud soluat, solutum transfunde, & nouū inijce, quousq; quod solui potest, soluat per mensem immorando, aquis omnibus in vas vna collatis, igni soluantur in auras, in fundo reses oleum magisterium est succini. Hoc ex sequenti magisterio cicatrices in facie deleuimus, & vertigines fugauimus. Apponemus modum extrahendi

Magisterium ex guaiaco,

Optimum profecto veneræ luis contagij remedium, nos primum prodimus. Ex guaiaco ligno sumantur rasuræ, vel scobes torno quasitæ, nam si lima quaruntur, ex africationis calore nobilissimi spiritus exhauriuntur, in aquam vitæ repurgatam inijciantur per diem, vbi colorem rubicundum contraxerit, scilicet eius oleositatem, & substantiam excolato, & nouam affundito, agitato semper, & conturbato, dum denuo coloretur aqua, colata, tantisper addes, & excolabis, quousq; aqua non colorabitur amplius, scobem eandem prælo exprime, succum licinijs distillabis, distillatum in vas ebulliet, vt transpiret aqua, & oleum, siue resina aut magisterium succini colore nitens odoratissimū recipe, quale nunquam putares in ligno contineri. Possumus idem, sed nō tantundem breuioris tēporis momento exequi, scobem guaiaci in distillatam fontanam aquam inijce, ebullias per diei medietatem, excola, per licinium trans-

mitte

mitte aquam, & per ignem in auras solvatur, nam eandem resinam in fundo dimittet. Eligendum est lignum satis resinofum, quod candela expositum, oleum, vel pingue quoddam exudat. Eodem artificio nobilissimum extrahimus.

Magisterium ex aloe.

Eodem modo toro questitum lignum in aquam vitæ inijcitur, & coloratam, excolatam in tenuem vaporem solvimus igni, & in imo vasis collegimus odoratissimum oleum aloes, præstantissimum ad vnguenta. Possumus sic

Magisterium vini

exhibere, nos spiritum vini dicimus, apponemus Paracelli modum, post modum nostrum, quum suo nostris regionibus vti nequimus. Vinum optimum, validum, & generosum in vitreum vas infunde, vt tertiâ in anem relinquat, claudito os, aut Hermetis sigillo, aut validissimo glutino, vt dicemus, sub fimo tribus quatuorve mensibus teneatur, nūquam calore intermisso. Quum hyeme frigora sæuiunt, his per mensem exponatur, & congelabitur, sed spiritus, vel magisterium in centro se recipit, quia sua tenuitate congelari nequit, rumpe vas, congelatum abijce, fluens recipe, quod in pellicano per mensem circulari finito, & habebis. Nos vinum iam distillatum in vitreum vas ponimus rotundum, & putrefactum sub fimo, glaciæ vi, vt dicemus, congelamus, & glaciamus, disrupto vase, liquidum recipitur, & maximam in eo vim cognoscemus, si per circulationem perfectius reddes, & melius erit.

Quomodo rerum tinctura extrahenda.

C A P. XV.

TINCTURA est colorata rei purior, efficaciorque pars extracta, nobilissimaque sui compositi, extrahitur verò ex gemmis, lapidibus, plantarum floribus, radicibus, seminibus, & cæteris: in hoc ab essentijs distidet, quia præcipue materiei, ex qua extrahitur, colores adsciscit, artificiose à suo misto segregatur, solertia, & diligenti manus ministerio potius, quam labore distil-

lacione segregatur, pinguedinis, & materiei expers, sub pellucidi coloris facie colorem soluendo gemmæ, vel florum mentitur, ab aliorum elementorum mistione libera, solum aerem puritate, & perspicuitate æmulatur absque vlla impuriore materiæ accessione: sed purissima substantia, vt multorum annorum spatio nil fecerit in sui vasis fundo deponat, sed perpetua perspicuitate, subtilitate, & virtute perennet, artificiosè saphyri mistura separatur, remanet excolorata materies, & inutilis, vt & alijs rebus. Exempla apponemus aliqua, quibus è metallis, & floribus, alijsve rebus extrahatur, & primò docebimus

Tincturam ab auro extrahere.

Si commendatissimas dotes homines scirent, quas humano corpori afferre hoc nunquam satis laudatum metallum, aurum, fortasse pleniori obsequio persequeretur, quam ad vitæ cōmoda. Rerum Naturæ solertissimi vestigatores, quum in auro perspicuitatem, fulgorem, virtutē quandam attractiuam, & vt ita dicam, magneticam (vt vix conspectum, illic oculos ad eius maiestatem, & pulchritudinem contemplandam, manus ad contrectationem, ac deniq; humanum nostrum spiritum ad eius concupiscentiam inuitat: & infantes pueri illud aspiciendo lætantur, risu & plausu manus extendunt, ad se rapiunt, nec ab eo diuelli possunt) animadverterent, conieciarunt nō minimas opes in eo reperiri ad humani corporis incolumitatem. Astrologi respicientes illud Solem radijs, fulgore, & nitore æmulari, ac inter metalla, vt Solē inter astra, prærogatiua quadam, ac maiestate pollere: ob id prodesse cordi, tollere melancholiam, & eius alumnos censent. Metallici inquirunt, in eius mistione elementa adeo proportionata harmonia conuenire, adeo purgata, compactaque esse, quod temperatissimum iudicent, & longè a corruptione alienum; cui nil desit, nihilq; supersit, atq; ita desum, compactumque, quod diutissimè in igne permanens, non solum non consumatur, sed quotidie longè nobilius, ac fulgentius reddatur: & ob id sepultum, per annorum millia,

millia, rubiginem nō contrahere, nec manibus contrectatum, vt reliqua metalla, manus deturpare, nec in eo aliquid turpis odoris, aut saporis reperiri. Præterea plagas hoc metallo infectas, illico sanari, & combustiones ex ignito ferro factas, vestigia vstionis non relinquere. Ob has res, inquit, in corpus adsumptum, non posse, nisi nostri corporis elemēta & humores ad temperiem reducere, superfluos ad æqualitatem reducere, & diminutos reficere, putrefactiones omnes tollere, atq; amica vniōe calorem reficere, sanguinem expurgare, augereque, nec solum ægrotudines sanare, sed valetudinarios longæuos, & fere immortales reddere. Dotes, quæ ab Rainaldō, & Rainundo, cæterisq; nobilioris notæ Medicis auro attribuuntur, sunt primo, cordis vires augere, illudque robustum reddere, fecēs exiccare, demerere sanguinis superfluitates, ac suo splendore, & claritate exhilarare, & illuminare spiritus, sua soliditate confortare, suo temperamento temperare, & ab omnibus morbis præseruare, sua gravitate ad expulsionem loca superfluitates deprimere: vnde confirmat iuuentutem, restaurat virilitatem, ac senectam remoratur, confortat principalium viscerum virtutes, vrinę difficultates, & infectos meatus aperit, sanat comitiales, liberat ab infania, elephantiasi (legimus Osiandrum Theologum auream carenam collo gestare solitum, ne lepra infestaretur) & melancholia: & præcipue contra venena, & pestis contagia valere. Nunc autē examinandum, nunquid veteres, aut neoterici Medici, recte illud præparare nouerint, vt præstantissima hæc opera præstet. Nicander miris laudibus aquam contra venena profequitur, in qua aurum restinctum sit, putans fortasse suam virtutem aliquam in aquam imprimere: id etiam Dioscorides, Paulus Aegineta, & Aetius. Auicenna ait, suam elimatam scobem melancholiæ prodesse & ita subingredi medicinas alopecie, & in phar macis poculentis, & in suum alcohol redactū, ocularibus medicamentis prodesse, cordis doloribus, tremoribus, aliisque animæ passionib. Plinius cōbusto vtitur, triplicato salis pondere fictilibus vasis, & ita suas vires communicare,

ipsum incorruptum, & intactum remanens, atq; etiam cum melle decoqui. Marsilius Ficinus magnæ substantiæ esse dicit, sed subtilisari illud oportet, vt corpus penetret; Sed ignorat modum, tandem in tenuissima solia redactum cum aquis cordialibus exhiberi, ita enim futurum, vt aqua vires ex eo exhauriat, aut in vino extinguendo. Alij sunt, qui Plinij verbis edocti, inquitunt, in liquefacto membra gallinæ iniici, & illud in se absumi, nam membra gallinæ auri sunt venenum. Ob id Ficinus in iure caponum miscet auri folia. Hactenus Graeci, Latini, & Arabes de extrahendis ex auro virtutibus, sed longè à veritate abierunt, nam satis inepte volunt, aquis restinctum suam illis virtutem conciliare, & si in poculentum liquorem conuerterent, posse illud ab humano calore confici, quod vehemētissimi ignis viribus non cedit, immo indomitum contra illud manet. Experi sumus trium mensium spatio vehementissimo igni expositum eliquatum stetit, & postremo nec tantillum sui ponderis amisisse, sed exauctum repertum colore, & bonitate, & ignis, qui omnia consumit, id perfectius reddit. Quomodo igitur ab humano calore id coquetur, qui vix panem cōcoquere potest? Et quomodo restinctum aquis vires suas conciliare potest, si neque aqua vitæ repurgata, vel alijs validis aquis vix sapor, & color immutari possunt? Nos quæ vidimus, describemus. Recentiores doctissimi, & solertissimi Naturæ investigatores in auri tinctura, suum arcanum, magisterium, quintam essentiam, & omnia, cōsistere dixerunt, vt vis, potentia, anima, & auri energia sit ipse color auri. Qui eius tincturam elicere nouerit, nō minimū nanciscitur secre.ū. Sed hoc opus, hic labor. Qui de extrahenda auri tinctura loquuntur, adeo concisè, perplexè loquuntur, vt potius occultasse, aut nescisse videantur, quam aliquid docere voluisse. Scito nō posse suam tincturam exhauriri, nisi validissima aqua perfectissime soluat, nec aquis foribus, aut regijs soluitur, vt opus erit, quia in aqua sales corrosiui non perfectè, aut absolute in aquam soluuntur, sed tantum in distillatione phlegmatemurūt. Discant igitur diutina solutione, & immistione ita

ne ita distillare, vt tota salis substantia soluat, quod pluribus vicibus eueniet, ex salibus ij distillandi, vt diximus, qui possint mox apte separari, diximus qui separantur. Post optime solutum, aqua, vel menstruum iniiciatur, coloris, vel essentiae extractuum, quod pluries memorauimus. Vidimus enim nos ipsi menstruum colorem aureum, croceum, vel rubeum ad se trahere, & albam calcem in vasis fundo desiderare: nō sine maximo animi gaudio: separetur sal separabilis ab mēstruo: soluat: menstruum in auras euolet, & hoc verē poculentum aurum, vera tinctura, & hoc maximum Philosophorum arcanum, multiplici ænigmate celatum, hæc adeo tenuissima est, vt & corpus peruadere, & mirabilia efficere, quæ antiqui spondere. Simile erit

de rosis tincturam extrahere,

Rosarum folia, præsertim rubearum in capillares, & minutissimas partes forficibus dissecemus, diuisas in aquam vitæ proijcimus, & illico sanguineo colore tingetur, post tres horas illas tollamus, & alias proijcimus, quousq; aqua coloratissima fiat, aqua transfundimus, & igni euaporamus, vt in aerem resoluamus, subsidet in fundo tinctura sanguinis. Idem ex garyophyllis faciemus. Possumus & idem alio modo facere, & perfectior erit, nec menstruum aquæ vitæ respiciet. Phiala latioris frondibus rosarum rubearum repleatur, hæc intra alembicum plumbeum immittatur, atq; rosis alijs repleatur, indito pileo succenditur ignis, vapores rosacci phialam subintrantes, sanguineo colore tinguntur, & hic nouus erit extrahendi modus tincturam, quo in alijs coloratis floribus vti poterimus. Possumus

de calthæ, violarum, buglossæ, & seridum floribus tincturam extrahere.

Si eo, quo diximus modo operatus fueris, tinctura calthæ crocea erit, at buglossæ, violarum, & seridum floribus rubra, quia eorum florum tinctura adeo tenuis, & superficialis est, vt tenuissimo calore expiret, infra rubea erit. Sic scies

ex floribus aranciorum colorem extrahere;

Et simul cum colorem admirandum odorem. Arantij flores forficibus decantur, & in aquam vitæ imponuntur, vbi croceam reddita est, & flores odorem remiserint, immutantur, donec aqua multum retineat coloris & odoris, vel aqua crassamentum quoddam habeat, tunc excolatur, & igne expiratur in auras, sic colorem, odorem, & vires ex floribus extrahes omnes. Sic autem poteris

è corallis colorem habere.

Contere eos, & vehementi igne in salem vertes, comes ei addatur halinitrum, & æquis ponderibus: mox ex aqua vitæ salem elicies, & suum colorem trahet, minime virtutis, vt dicemus.

Sales quomodo ex rebus extrahendi.

C A P. XVI.

NON minima virtutis pars in sale residet, quo non solum in ægrotorum condimentis vtitur, sed alijs modis, quum penetrandi vim maximam adsciscat. Diu ab antiquis quæsitum, vtum sales vires rerum retineant, an ex igne alias amittant, alias acquirant: innumeris periculis factis, rerum vires, ex quibus extracti sunt, conseruant, & plerunque acutiores. Exempla apponemus, quæ vidimus: & primo

è limonibus salem conficere

extillentur limones cum corticibus, & acredine, seruentur aqua, & cetera exiccantur, aut vmbra, si tempus permittit, vel clibano. Indantur vasi optimè lutato, & igne reuerberationis exponantur, vt in calcem vertantur. Calcem in aqua solues, & bullire facies, vt lixiuum perfectè conficias, mox penicillo extillabis, vt si quid fecium residueat, depuretur, mox aquam in auram solues, & in fundo sal remanet. Ad frangendum in vesica calculum optimum adinuenimus. Extrahitur quoque

Sal ex imperatoria.

Exiccetur autem radix vase cooperto, & lutato, & in fornace tribus diebus semper cremetur, donec in cineres albicantes redigatur, superinfusa eius aqua, distilletur, & distillatum iterum in calcem iniicies tertio, dein penicillo

penicillo optimè expurgetur, fictili vitreato imponitur, vt ebulliat, albumine oui proiecto, vt sal depuretur, tandem sal candens, & granosus apparebit. Sic etiã fit

Sal ex cumino.

Radix, herba, floresq; in vas iniiciuntur, optimè lutatur, & resiccatur, & fornaci laterariæ inditur, vt cineres exurantur. Interea radicem, herbam, & flores distilla, vel si maui decoque, & hac aqua lixiuũ peracrefacias, quod vbi per licinia ter, quater mundissimè defæcaueris, vase vitreo coquendo, in sal redigitur, si purius, & nitidius quæsieris, sal supra porphyriticũ marmor extendes, & humido loco depones, a prato infra vasculo, vt quod resoluitur humiditate, in vasculũ labatur, semper defacando, si quid sordium inhaerit, id tertio facies, donec crySTALLINO colore renidens videatur, ita condito. Hoc modo alchali vocant. Extrahitur

Sal ex sax. fragia

eodem modo, quem diximus: si eo cibos condias, à cibus, aut panis venenati noxa immune præstat, tueturque à contagio, & infectione pestilentis aeris, fit idem ex alijs rebus contra venena præstantibus, quibus Principes loco cõmunis salis in cibus vti possent, quum sapore vix discernatur. Ex thapsia sal cõficitur ad renum calculos, & vesicæ deturbãdos, & tartarũ, siue viscositate induratos soluens, lumbricos interficit, & sanguinẽ expurgat: crebro sumptum sudorem prouocat: mune in curatione morbi gallici proficiens. Extracto à bibinella si quis triduo vescatur, tertio quoq; mense, pro vitæ tempore toto securus deget ab hydrope, ph. hili & apoplexia. Corpus ab aere pestifero grassantis contagij efficaciter præseruat. Prodest sumptus etiã ventriculo, si languescẽtib; viribus cibos ingestos concoquere nequit. Sed in hoc, & in alijs animaduertendum est, non quotidie his salibus vescendum, ne his stomachus assuetus pro alimento familiari arripiat. Ex elimata etiã guaiaci scobe sal efficiatur, qui mirum in modum in lue venerea præualet, eodem, quo diximus modo, assumptus. Reliquos tuo more iam parare edidicisti.

SUNT elixires præseruatiui corporum, in eo quidem statu, quo ipsum inueniunt, cōseruant, vis eorum est à corruptione tueri, non emendando, sed præseruando, & si per accidens sua tenuitate tollet aliquando morbos. Duplex eius vis, præseruando à morbis, & cōseruando corpus in eo statu, quo inuenit, nec solum humanum, sed plantarum balsami vires æmulatur, cor potissimum inuadit, cerebrum, eaque membra, in quibus potissimum viget spiritus. Elixir trium est specierum, metallicum, gemmeum, & plantarium, vtpote à radicibus, herbis, floribus, seminibus, lignis, resinis, & similibus diffidet ab essentijs, tincturis, & ab omnibus, quæ diximus. Quia ex pluribus fit, ideo tincturæ non seruantur, quia pinguedinis multa expertia subingrediuntur: ob id non oleum, quia perspicuitate, & pelluciditate destituitur, nec essentiæ esse possunt, sed medium quoddam inter omnia, ac habitu potius liquorem quendam, quam aliquid aliud repræsentat, hinc sibi nomen elixir vendicat. Exemplum erit

de bibinella elixir componere.

Radix suo tempore defoditur, & maceietur in sua aqua, & impositis ponderibus putrescat, donec flores suum vigorem consequuti fuerint, qui tunc temporis decerpti, eodem modo macerandi, sed peculiari vasculo: idem de semine faciendum, imponitur in alembico eliciendo phlegma, & oleum, donec siccæ feces remaneant, segregatum in pellicano imponitur, & per duos menses circulatur, tandem excipitur, seruaturque. Nunc aliud describemus,

Elixir ex multis rebus.

Multæ circumferuntur elixiris compositiones, quas mendosâs, & varias cognouimus, præterea in extractione olei, & aquarû, adeo difficilis operis, vt potius tempus, & impense terantur, quàm aliquid boni speraremus, & potius ad pompam, & magnificentiam à Principibus factitatum, quam ad beneficium aliquod hominibus

inter-

inferendum, multoties experti sumus, nec ea præstabat, quæ promittebant, ne illo modo confici posse videbatur; hoc autem maiora, quam promittit, vidimus, & experti sumus. Accipe igitur: florum saluæ, organi, satyriæ, artemisiæ, sambuci, foliorum saluæ, menthæ albæ, torismarini, basilici, mari, pulegij, & rosarū incomplearum, deinde radicum pyrethri, tormētillæ, bistortæ, betonicæ, carlinæ, aristolochitæ, & sambuci, dictami albi Cretensis. Vuæ passæ corinthiæ, fructuum pinus, pulparum dactylorū, corticum citri sesquiunciam ex omnib. Inde garyophyllorum, nucis myristicæ, gingeris, zedoariæ, galangæ, piperis longi, & albi, seminis iuniperi, spicæ nardi, macis, cubebis, seminis apij, cardamomi, cinnamomi, stechados, chamædrios, amomi, granorum paradisi, doronicorū, ammoniaci, opopanax, schœnanthi, spodij, bdellij, sagapini, mumix, capsuræ, mastichis, thuris, aloes succotrine, scobis eboris, boli armeni, galliæ moschata, Theriacæ, Mithridatij ligni aloes, & croci æque omnium drachmas ternas, sacchari repurgati libras tredecim, mellis duas. Nos vniões, iacintos, rubinos, smaragdos, saphyros, & auri folia ex compositione reiecitimus, quod ratione alibi demonstrauerimus nil operari, præsertim hoc modo, & non nisi imperitorum Medicorum est in pharmacis talia exhibere. Hæc omnia in tenuissimum puluerem redigantur, ac in pellicano, vel alembico cæco reponantur, quibus aquæ vitæ libras duodecim affundito, optime repurgatæ, vt hinc omne dependeat: per mensem in balneo circulari finito, croceum oleum siue quintæ omnium essentiã argenteo cochleari excipito, vel paulatim decolato, moschi oriëntalis, & ambatæ drachmam addito, & vitreo vase optime obturbato claude, ad vsum promendum. Quod relidet, distillabis, & claram aquam habebis, & aliquantulum croceam, oleum sine nidoris fœditate non habebis. Nos satis curiose confecimus oleum ex resinis, radicibus, & seminibus ex prædictis, & simul cōmiscuimus, & rem maximam operati sumus. Operationes multæ sunt contra venena, pestilentes contagiones, & præsertim animam agentibus, nam na-

so perlito, vel gutta gulæ iniecta, animum viuificat, vt sex horis saltem omni suo iudicio viuat.

Quid clissus, & quomodo fiat. CAP. XVIII.

NE quid omittamus, & clissus quid sit, quomodo-
ue efficiatur, docebimus. Clissus est extractio sub-
tilitatis omniū plantæ partium in vnum esse commu-
ne coiens. Est in planta radix, herba, flos, fructus, & se-
men, & partium illarum cuiuslibet peculiaris natura in-
est. Confectio talis erit. Radix colligitur quādo matu-
ritate absoluta est, folia quū præsupponimus iusto tem-
pore collecta, ac decerpta, flores quum iam diffundun-
tur, sic fructus, & semina, ex his omnibus subtilitates, si-
ue essentiæ extrahantur, distillando, putrificando, cal-
cinandoq; , vel quouis alio iam modo edocto. Vbi ven-
t à singulis separatim altera in olei formam, altera salis,
vel liquoris eductæ fuerint, tunc omnes in vnum con-
iunguntur, vt congressu, & societate mutua vnita, in v-
num corpus cocant, siue sal, siue oleum, siue liquor fue-
rit, tam clissum rei habebimus. Sunt qui vasis ad id par-
tatis distillando vniant hoc modo, tribus cucurbitis æ-
qualis amplitudinis, longitudinisq; liquorem, oleum
& sal iniiciunt, tria colla in vnum colligata, in pileum
immittunt, & qui fideliter colla omnium recipiat, &
concludat, & probe lutatis, ignis subiicitur, qui ex sin-
gularum contentis tenuiorem essentiam sustollit, & in
pileo cocunt, & per officium in subiectum vasculum
excludit, quod excipitur, reponiturque. Hic ex multis
virtutibus vnitus occultos corporis meatus rimatur, &
insignem in medicando vsam præstat.

Quomodo oleum ex salibus paretur. CAP. XIX.

DIXIMVS multos olei extrahendi modos, nunc au-
tem quomodo ex salibus extrahatur, vt potētius,
tenuius, & penetrantius operentur. Præterea nec alio
modo confici poterant. Videntur aliquid pinguedinis
habere, tamen nec ardent, nec aliud olei habere viden-
tur, scilicet vt medium quoddam. Primo

Oleum

Oleum ex tartaro extrahere.

Comburetur, & in salem redigatur, vt diximus, post supra marmoream tabellam exponatur loco humido, nam paucis diebus in oleum abit, excolatque in subiectam paropsidem. At si quæris, hoc modo facillime parabis. Contundatur tartarum in puluerem, cui tantundem halinitri admisceas, ac in ferrea pila, vbi cõtusa simul sunt, ignem admoueas, quousq; totũ comburatur, feces reliquæ triturantur, & in lixiuo liquefacta penicillo excolato, igne lixiuium in æthera dissoluatur, subidet sal, mox oua decoques, tollito boleta, & vacua repleto sale, & paucis temporis interuallo in oleum abibunt. Hoc eodem modo extrahimus

Oleum ex soda.

Exhaustum salem è soda, in aquam dissoluemus, per liciniam excolamus, vt eum purgemus, mox exiccatum, supra marmor dispargimus, & loco humido abit in oleum, & ex marmore defluet in fideliã. Docemus & famigeratum

Oleum talci.

Et si vi sola ignis vehementi ex solo talco exugitur oleum, ignorauim? ad quid vtile mox foret. Sed ad mulierum mangonia ita fecimus. Contundatur in tenuem puluerem ferrea pila, mox in ollulam imponitur crassitudinis, & roboris nimij, operculo inducto operi, & ferreis filis munito, ac figulari cetera vbi illeueris, Soli triduo resiccetur, postea in fornace vitrariorum triduo, loco, vbi elucetentur flammæ, vel alibi, dum modo vehementissimus sit ignis, post triduum, aut quatrimum eximito, vas frange, & si in calcem iam redactum optime conicies, serua, sin minus, idem reperere ne pigeat, & parem operam impendere, quum perfecte inalbuerit calx, supra marmor accommodato porphyreticum, & humidissimo loco relinque, vel excauatis foueis, vel puteo: diuque immorari finito, & nimia humiditate effluere cernes, colligito, & vitreo vase recondito. Parâ fere modo fit

Oleum ex sulphure rubicundissimum.

Res ita se habet. Sulphur viuum in tenuem puluerem terito, & commisceto cum æqua portione olei tartari iam descripti, postea in vitro coquitur tribus horis, & resolutum in liquorem transit, per liciniam lineam traducito, vt expurgetur, in aliud vitreum vas indito, & lento ignis calore resiccato in sanguinē, veluti grumulosum massa hæc minutim teritur, & inde confectus puluis super marmor sternitur in humida cella. Sic in humorem soluitur, qui fluit ex marmore in subiectam fideliā, hic per tenues pannicellos trāsfasum in vitreum vas calido cinere foueatur, vsque ad humiditatis consumptionem, & tandem oleum superstes erit rubicundissimum. Extrahitur a mulieribus sic

Myrrha oleum.

Vbi oua elixatione obduruerint, per medium dissecto, vitella eximito, in eorum loculis inspargito puluere contusæ myrrhæ, & cribro succretæ, in fideliā extendantur supra longiusculos asseres, ne oua iterum oleum combibant, & humida cella claudantur, & in fideliā elapsum oleum reperies.

De aquis fortibus. CAP. XX.

NVNO distillationes eas percurramus, quæ neque aquam, neque oleum eliciunt, sed veluti medium quoddam: nam vehementissima vi ignis grauissima terrestres partes ascendunt, & in aquas transeunt. Vnde ex igne calx tantam comburendi vim acquirit, vt erodat, & valentissime comburat. Hæ non nisi reuerberationis igne exiguntur, & maximis labore, & attentione. Primo quomodo possibile fuerit

Aquam, vel oleum ex sale elicere,

A paucis cognitum. Salem mineralem assumito, in obtortam vitream indito, luto triplici loricatam, ac bene exiccata, & reuerberationis furno accommodato, loco vbi optime, & exquisitè flammæ eludentur, & partem humiditatem primo colliges: frange vas, quod subsidet, in aliud transuasa, & aqua iam extracta rora, & iterum distilla, plus secundo colliges, iterum excipe,

excipe, & eandem operam impendes, & tandem post
decimam extractionem, vel citius sal omnis abit in li-
quorem, serua, vt rem pretiosam, nec laboribus graue-
ris. Alij in liquidum salem ignitos lateres extinguunt,
& lateres postea vehementissimo igne distillant, vt in
oleo lateritio. Sequitur

Aqua separationis argenti,

Accipito halinitri, & aluminis totidem partes, pila tun-
dantur, & in obtortam vitream imponantur, sed alueus
vasis triplici luto muniatur, & optime exiecatum im-
ponito circulationis igni, scilicet qui supra & infra re-
uerberetur, spiramenta ritè perplinantur, & supponatur
amplum receptaculum, ne validissimi vi ignis spiritus
in angustijs vasis collecti, magno cū impetu vas rum-
pant & elidant, & nostros conatus frustrentur, senis ho-
ris aquam elicies. Si prius alumen calcinabis, aqua vali-
dior erit. Simili modo extrahitur

Aqua separationis auri.

Æquis halinitri, & aluminis partibus tantundem vi-
trioli addes, ac vase conditis, vt diximus, aquam elicies
validiorem, vt fere aurum attenuatum corrodat. Si ve-
ro valentius vis operetur, nouem libris prædictorum
salium in aqua verforum binas vncias salis ammoniaci
addes, & vbi in aquam abierint, biduo sub fimo detine-
as, & ex cineribus iterum aquam extillabis, quæ aurum
corrodet. Si aquas supra feces affundes, macerabis, & i-
terum distillabis, vehementer erodit. Sed non opera-
buntur, si ignoraueris

quomodo à phlegmate aquæ purgentur.

In pauxillum huius aquæ parum argenti inicies, quod
non erodet, quum multum phlegmate redundet. Sed
igni paulatim incalescat, & erodet, hanc aquam totam
perfundes in aliud vas, reiectis fecibus, quæ in imo sub-
federant, & purgata erit aqua. Sed diutius, & valentius
eximitur, vt exugas

Oleum vitrioli.

In latioris fideliam fidilem inicitur vitriolum, paruo
igne liquefcit, expiret phlegma facito, mox aucto igne

comburito, vt totum rubescat, ex quatuor partibus, vna absumatur, rubificatum in obtortam vitream inditur, & multiplici luto fornicatam, & resiccata reuerberationis igni accommodabis, paulatim augendo ignem, superauctus per tres dies continetur, & liquabitur vas, & oleum, siue aqua paulatim guttas extillabit, ex singulis tribus libris, singula liquoris vnciae prodibunt, extractam in vase vitreo calidis cineribus exponetur, vt exudet, si quid humiditatis in oleo fuerit, sic validior erit operationis. Argumentum optimae extractionis, si iniecto ligno fumum excitabit, ac si combureret. Eiusdem operationis erit exugere

Oleum ex sulphure.

Hæc peculiaris ratio est extrahendi à sulphure oleum, siue aquam. Vas vitreum habeto oris ampli, concauum in campanæ formam, quæ ferreo suspendatur filo. Infra amplum receptaculum locato, vt campana extillans oleum excipiat. In cuius medio terreum vas suspendatur, & sulphure repleatur, ignem accendito, vt sulphur ardeat, & dum comburitur, fumus per campanæ fornices, & corporascens, & reciprocans per eius ora abeat in oleum. Si sulphur absumitur, superaddatur, donec olei quæsitam quantitatem nactus fueris. Possumus & alio modo vberio rem quantitatem extrahere. Magnum vitreum receptaculum fiat, quale in olei vitrioli, & aquarum fortium extractione exposuimus, per medium secetur smiri lapide, ora in dentes efformentur, ex quibus fumus foras elabatur, hoc supra labrum fistile accommodabimus, in cuius medio sulphur incensum euaporet. Supra hoc vas aliud indatur maioris capacitatis, vt palmari longitudine à primo distet, ora profundioribus lacinijs secetur, vt fumus e primo dilabens, per secundum circumuoluens, ex utroque vase extillet. sic poterimus tertium, & quartum vas supra accommodare: oleum hoc in aliud vas transfundes, & calidis cineribus phlegma extillet, nam adeo validum reddetur, vt argentum erodat, nec verear aurum dicere, si optime operatus fueris. Fumus sulphuris in sal ammoniacum congelatur, vt in Phlegmatis montibus excerptum, &

In salem coegimus, nil ab orientali differentem, & sic ammoniacus sal, qui hucusque ignotus delituit, nostris regionibus habetur; scilicet sulphuris sal, & oleum hoc, aqua est salis sulphuris, siue ammoniaci. Optarem scire, solertioris inuestigationis viros, si hoc meum inuentum comprobant. Excerptimus enim ora, ex quibus sulphuris fumus exhalabat, in aquam calidam dissoluimus, & per pendentem liciniam purgauimus, mox aquam in auram soluendo, salem habuimus ascendentem, & nil (vt spero) ab ammoniaco diuersum.

De separatione elementorum. CAP. XXI.

In misto quatuor insunt elementa, sed vnum saepe prædominans, alia, vt inutilia hebescent, vnde cum elementa separari misti dicimus, plerumq; hoc vnū intendimus segregare. In nimpha aquæ elementum prædominatur, aer, terra, & ignis pauca sunt, vnde siccitatis, caloris pauca, vel nulla quantitas, sed aqua obtundit omnia: sic de alijs intelligendū. Sed quia elementa separamus, ne putetis omnia inuicem separari, vt aerem ab aqua, & hanc ab igne, & terra absolute separari, sed per similitudinem quadam, vt quod igne dicimus, reliquis calidius existat, quod humidius aqua. Lapidēs plus terræ habebunt, ligna ignis, herbæ aquæ; aërea dicimus, quæ quum vasa, & receptaculū repleuerint, facile rumpunt illa, & euolat aer. Elementa quum hoc modo separata erunt, poterunt & ea ipsa purgari, attenuariq; . Modus extrahendi variat, secundum rerum varietates; nam alia calcinantur, alia sublimantur, distillantur alia. Sed exempla ad eam, volumus

Metalli elementa separare.

In aquam fortem, vt diximus, omnium spargitur, vt soluatur, hanc abstrahes balneo, & iterū affunde supra, sic toties donec in oleum vertatur, sed spadicei coloris aut rubei: huic oleo duas partes effundes aquæ fortis, & vitro clausa macerabis fimo per mensem, post cinere distillabis totam aquam, hanc balneo iterum stillabis, quoad ascēdet, & habebis duo elementa. Ex balneo aer eleuatur, in fundo aqua, & terra, ignis in fundo manet

alterius vasis, quia eius substantia ex igne est, hoc per naturam, aquam affusam, & per balneum distillando iterum in oleum reducatur, & ignis rectificatus, & perfectus erit. Alia pones in cineribus, & vrgeat ignis, lenter primo eleuabitur aqua, post terra. In Luna primum oleum erit cæruleum, in separatione pura in fundo vasis remanet, eleuatur aqua, & in balneo elementa ignis, & terræ: nam frigida, & humida est substantia eius, in balneo remanent elementa ignis & terræ, primo exhibet terra, postmodum eleuatur ignis. E stanno primum oleum erit flauum, ex balneo manet aer in fundo, ignis vero, terra, & aqua eleuantur, in solo enim stanno, aer corpus exhibet, & quæ primo ascendunt in balneo, aqua, post ignis, postremo terra. Ex ferro rubrum, valde obscurum oleum fit. Ex argento viuum album, manet ignis in fundo, & terra, & aqua eleuantur, & sic de cæteris. Sequenti exemplis cebibimus

Herbarum elementa separare.

In omnibus herbis aliquod elementum dominum sibi arripit. Accipito saluiæ folia, & conterito, sub fimo in vase putrescant, post distillabis, primo ascendet ignis, tandiu donec immutantur colores, & aquæ spissitudo, terræ succedit pars, & altera in fundo remanet, quæ fixa est. Soli exposito aquam sex diebus, postea per balneum, primū ascendit aqua, post variatur color, & ignis ascendit, donec gustus alteretur, tandem terræ pars eleuatur, alia cum aere remissa in fundo manet. In aquaticis primum aer, post aqua, & ignis.

Quomodo virtutes vestiganda plantarum.

Nulla igitur melior methodus inuestigandarum plantarum virtutis, quam oculis & manibus, non autem ex gustu: ex distillatione enim, si calidior pars exhalabit prior, scito calidam, ac tenuium partium esse: & sic de cæteris, ex elementorum segregauone cognosces, si plus ignis, terræ, aut aquæ constabit, nam prius plantam librando, post aquæ extractionem, & olei feces ponderantur, & eorum omnium proportionem conicies gradat

us qualitatis. Sed libri angustia non patitur longius
procedi, alio opere, quod priuatim medicamur, Deo
dante, largius loquemur,

Quomodo gummi ex plantis extrahatur.

Possumus ex aliquibus plantis gummi extrahere: dixi-
mus aliquibus, nam multæ sunt, quæ carent, & nemo
dare potest, quæ non habet. Potest dare sceniculum, &
sceniculacea omnia, panaces, & eiusmodi similes. Mo-
dus extrahendi à Natura edocetur: nam quemadmo-
dum maximo Solis æstu, quum turgent succo caules,
propter quotidiana succi incrementa, in rimulas quas-
dam dehiscunt, instar grauidæ mulieris futuro partui
se accingentis, atq; liquor ille nobilis exillat, & profluit
planta annitente fœtum, qui partim calore solari, par-
tim ingenita proprietate, lentescit, inspissatur, ac in du-
riusculam massam digeritur. Vnde si velimus

Gummi ex panace extrahere.

In æstiuo solstitio panacis radix nocturno tempore, ne
radiorum solarium calor humiditatem eius hauriat, e-
uellitur, & secundum longitudinem concisa, in fictile
vitro incrustatum conijcitur, & inuersum in fornacem
descensoriam immittitur, eique receptorium stillanti
humori excipiendo subditum, lento igne è suprema vasis
parte vrgente, nobile gummi elicatur, quod alijs organis
purgatur, & nobilius stillatione secernitur. Idem de fe-
rula facere possumus, caulis eodem tempore interius
vulneratur, & vasis impositus tepido igne vrgente sub-
iecto vasculo, liquorem stillat glutinosum, qui vt desec-
catus fuerit, instar gummi induratur, & ad vsus medi-
cum adhibetur. Eodem modo possumus

Gummi sceniculorum extrahere.

Caules sceniculi in suo vigore, & medio florum pullu-
latu existentis, circa plenilunium, quia turgidior, in vir-
gulas, vel taleolas palmares dissecantur, & in tubum vi-
treum immittuntur, cuius amplitudo palmaris, longi-
tudo sesquipalmaris, donec eius tota cavitates expleatur.
Inde subditur infundibulum tubi fundo foraminulento,
vt illud complexu suo optime recipiat, in ferri orificio

receptorium vitreum accommodatur. Mox circa tubum, solares radios imitando, qui circum circa caules verberat, leuis ignis accenditur, spatio à tubo palmi vnus, tubo hoc modo incalescete, guttulæ quædam exudant, quædam vrgerem ignem aufugiunt, per fundum crebris foraminibus laessitum, in infundibulū labuntur, atq; in receptorium decidunt, & in gummi coeunt qualitatum sceniculi æmulum, virtutis non spernendæ.

IO. BAPTISTÆ
PORTÆ NEAPOLITANI,
MAGIÆ NATVRALIS
LIBER VNDECIMVS,

Qui omni ex parte longè iucundissimos
spirat odores.

PROOEMIUM.

DE vnguentis & odoribus post distillationem differendum, cognata ars, & affinis, ijs enim ex rebus odores sibi comparat, componit, & admiscet vnguenta, vt longe, lateq; fragrantissimos odores vibret. Principibus, & magnatibus gratissima ars, & nobilis. Docet enim aquas, olea, puluerem, pastam, fumos, & pelles odoratas conficere, quæ odores diutius, aut longo tempore tueantur, & quæ vel minimo ere parari possint, non vulgata, & popularia, sed quæ multum rara, & paucissimis cognita.